

Πανεπιστήμιο
Ιωαννίνων

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΑΙΤΙΕΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ
ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΦΟΙΤΗΤΗΣ : ΣΑΜΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ

A.M. :17737

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΜΙΧΑΛΗΣ ΔΙΑΚΟΜΙΧΑΛΗΣ

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

ΠΡΕΒΕΖΑ, Μάρτιος 2022

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής

Διακομιχάλης Μιχάλης

Καθηγητής

2. Μέλος επιτροπής

Παππάς Θεόδωρος

ΕΤΕΠ

3. Μέλος επιτροπής

Τριάρχη Ειρήνη

Λέκτορας

© ΣΑΜΙΟΣ, ΠΕΤΡΟΣ, 2022.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Επίθετο, Όνομα

ΣΑΜΙΟΣ, ΠΕΤΡΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα εργασία θα αναλυθεί το θέμα της φοροδιαφυγής καθώς επίσης την σχέση που έχει με την φοροαποφυγή και την παραοικονομία. Είναι γεγονός πως το συγκεκριμένο φαινόμενο είναι διαχρονικό και αφορά όλα τα κράτη του πλανήτη, πόσο μάλλον το δικό μας που σύμφωνα με μελέτες είναι πιο αυξημένη από ότι σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες. Είναι ίσως ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα και αυτό διότι η μεγαλύτερη που παρουσιάζει η φοροδιαφυγή οδηγεί σε μεγάλη απώλεια εσόδων του δημοσίου τομέα. Επίσης, οδηγεί στον αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των φορολογούμενων που φοροδιαφεύγουν και των φορολογούμενων που δεν φοροδιαφεύγουν. Στο 1^ο κεφάλαιο αναλύονται όλες αυτές οι έννοιες της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής, οι διακρίσεις τους και οι κατηγορίες. Στο 2^ο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την έκταση στην Ελλάδα ενώ στο 3^ο αναπτύσσονται οι συνέπειες, τα αίτια καθώς και οι ποινές που επιβάλλονται σε περίπτωση φοροδιαφυγής. Τελειώνοντας στο 4^ο κεφάλαιο αναλύεται μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε τρεις διαφορετικές ομάδες ανθρώπων στον Δήμο Πάρου του Νομού κυκλάδων.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή της πτυχιακής μου εργασίας κ. Μιχάλη Διακομιχάλη, ο οποίος με καθοδήγησε με τις γνώσεις του, την επιστημονική του κατάρτιση ώστε να καταφέρω να φέρω εις πέρας με επιτυχία την ολοκλήρωση της εργασίας. Επιπρόσθετα την υπομονή και την εμπιστοσύνη που έδειξε στο πρόσωπο μου όλο αυτό το χρονικό διάστημα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην έρευνα που αναλύθηκε και πραγματοποιήθηκε αφορά την φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή στην Ελλάδα. Ένα πρόβλημα παγκόσμιο και διαχρονικό που με τα χρόνια αυξάνεται ολό ενα και περισσότερο παρά μειώνεται. Σύμφωνα με δεκάδες έρευνες είναι ένα φαινόμενο που δεν μπορεί να εξαλειφθεί παρά μόνο να μειωθεί με σωστές μεθόδους και πολιτική βούληση. Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύονται οι ορισμοί και οι έννοιες που συνθέτουν το φαινόμενο αυτό. Επιπρόσθετα, γίνονται και οι διακρίσεις μεταξύ τους, μαζί με το πρόβλημα της παραοικονομίας που είναι παρόμοιο ζήτημα. Στη συνέχεια το δεύτερο κεφάλαιο γίνεται πιο συγκεκριμένο το πρόβλημα στην Ελλάδα όπως επίσης και για τις μορφές που διαπράττεται. Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται τα αίτια και συνέπειες ενώ δίνονται και οι τρόποι αντιμετώπισης του σοβαρού φαινομένου αυτού. Τέλος, στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο παρατίθεται η μεθοδολογία της έρευνας, ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιήθηκε ενώ αναλύονται τα αποτελέσματα της καθώς και τα ανάλογα συμπεράσματα.

Λέξεις-Κλειδιά: Φορολογία, Φοροδιαφυγή, Φοροαποφυγή, Παραοικονομία

ABSTRACT

In research which was analyzed and carried out tax evasion and tax avoidance in Greece. A global and timeless problem that through the years only increases rather than decreases. According to dozens of studies it is a phenomenon that can not be eliminated, but only reduced with the right methods and political will. The first chapter analyzes the definitions and concepts that compose this phenomenon. In addition, there are discriminations between them, with the problem of the informal economy which is a similar issue. Then the second chapter becomes more specific to the problem in Greece, as well as the forms of committed. The third chapter analyzes the causes and consequences while the ways of dealing with it are also given serious phenomenon of this. Finally, the fourth and final chapter presents the methodology of the research, the way in which it was carried out while analyzing its results and the corresponding conclusions..

KEY- WORDS: Taxation, Tax evasion, Tax avoidance, Informal economy

Contents

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	11
1.1 Φοροδιαφυγή.....	11
1.2 Φοροαποφυγή	11
1.3 Διάκριση φοροδιαφυγής-φοροαποφυγής.....	12
1.4 ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	12
1.5 Διάκριση Φοροδιαφυγής- Παραοικονομίας.....	14
1.6 Κατηγορίες φοροδιαφυγής	15
1.6.1 τεκμαρτό εισόδημα.....	16
1.7 Άμεσοι & Έμμεσοι φόροι.....	17
1.8 Φυσικά και Νομικά πρόσωπα.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	19
2.1 ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	19
2.2 Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.....	20
2.3 Μέθοδοι Φοροδιαφυγής	21
2.3.1 Φοροδιαφυγή στην φορολογία εισοδήματος	21
2.3.2 Φοροδιαφυγή στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων	22
2.3.3 Φοροδιαφυγή στη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων.....	23
2.3.4 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΟΝ ΦΟΡΟ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ.....	23
2.3.5 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΟ ΦΟΡΟ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ.....	25
2.3.6 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ,ΔΩΡΕΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ.	25
2.3.7 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΥΓΡΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ, ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΣ,ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	25
2.3.8 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	27
2.3.9 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	27
2.4 Ελεγκτικοί μηχανισμοί.....	28
2.4.1 ΜΥ DATA.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	33
3.1 Συνέπειες Φοροδιαφυγής.....	33

3.2 Αίτια φοροδιαφυγής	33
3.3 Ποινές φοροδιαφυγής.....	37
3.4 Τρόποι αντιμετώπισης Φοροδιαφυγής	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	43
ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	43
4.1 ΑΗΡ (Analytical Hierarchy Process)	43
4.2 ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΑΗΡ	44
4.3 Η ΒΑΣΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΗΡ	46
4.4 ΕΡΕΥΝΑ	49
4.5 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	49
4.5.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	50
4.6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	52
4.7 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	58
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62
ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Φοροδιαφυγή

Φοροδιαφυγή είναι ένα σημαντικό φαινόμενο που εκτυλίσσεται σε όλο τον κόσμο και είναι το σημαντικότερο πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπίσει κάθε κράτος και ιδιαίτερα η χώρα μας καθώς είναι αυξημένη σε μεγάλα ποσοστά σε σύγκριση με άλλες ανεπτυγμένες χώρες. Πιο συγκεκριμένα θα μπορούσαμε να πούμε με ακριβή έννοια πως είναι το σύνολο παράνομων ενεργειών και πράξεων ενός φορολογούμενου, φυσικού ή νομικού προσώπου καθώς επίσης αποτελεί και ένα σοβαρό έγκλημα και απάτη σε βάρος του κράτους.

Με βάση την ελληνική φορολογική νομοθεσία, έγκλημα φοροδιαφυγής διαπράττει όποιος, προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου [π.χ. φόρος εισοδήματος, Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ), Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), Ειδικός Φόρος Ακινήτων (ΕΦΑ), παρακρατούμενοι και επιρριπτόμενοι φόροι, τέλη ή εισφορές κ.λπ.], αποκρύπτει από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης φορολογητέα ύλη - είτε παραλείποντας να υποβάλει δήλωση είτε υποβάλλοντάς τη αλλά με ανακριβή στοιχεία. (Γεωργαντάς, Β., 1995)

1.2 Φοροαποφυγή

Φοροαποφυγή αποκαλείται η εφαρμογή καλά σχεδιασμένων λογιστικών πρακτικών που αποτελούν απόρροια προσεκτικής μελέτης της εμπορικής νομοθεσίας, της φορολογικής πρακτικής, των διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, δικαστικών και υπουργικών αποφάσεων με μοναδικό στόχο τη μείωση της φορολογητέας ύλης ενός φυσικού ή νομικού προσώπου. Πραγματοποιείται στα πλαίσια ενός καλά μελετημένου φορολογικού σχεδιασμού, κατά τον οποίο δημιουργούνται διάφορα σενάρια και εναλλακτικές, μέχρι να προσδιοριστεί ο ελάχιστος δυνατός φόρος, συνήθως στα πλαίσια του νόμου. Πρόκειται για την μη καταβολή φόρων λόγω κενών της νομοθεσίας

1.3 Διάκριση φοροδιαφυγής-φοροαποφυγής

Είναι γεγονός πως το ευρύ κοινό πιστεύει ότι οι δύο έννοιες φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή μοιάζουν μεταξύ τους διότι έχουν κοινό στόχο την φοροελάφρυνση. Παρόλο αυτά οι δύο αυτές έννοιες διαφέρουν μεταξύ τους τόσο πρακτικά όσο και εννοιολογικά. Η φοροδιαφυγή είναι μια παράνομη πράξη που επιδιώκει την μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης, ενώ φοροαποφυγή εκμεταλλεύεται νομοθετικά κενά και τη δυνατότητα διενέργειας τεχνητών διευθετήσεων, παραβαίνοντας όχι απαραίτητα το γράμμα, αλλά κατά βάση το πνεύμα του νόμου. Ακολουθώντας πρακτικές φοροαποφυγής, ο φορολογούμενος στοχεύει στην αποφυγή της φορολογικής επιβάρυνσης που θα προέκυπτε για εκείνον εάν δεν εκμεταλλευόταν τυχόν νομικά κενά ή τη δυνατότητα διενέργειας τεχνητών διευθετήσεων.

Όμως παρά την διάκριση τους οι δύο αυτές έννοιες έχουν το ίδιο αποτέλεσμα την μη καταβολή φόρων και κοινό στοιχείο την στέρηση εσόδων από το Δημόσιο.

1.4 ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Μία άλλη παρόμοια έννοια είναι το φαινόμενο της παραοικονομίας. Ουσιαστικά η φοροδιαφυγή είναι μέρος της παραοικονομίας όπως και μέρος της παραοικονομίας είναι η καταβολή φόρων μέσω των μεταγενέστερων συναλλαγών με τη φανερή οικονομία. Η διάκριση μεταξύ παραοικονομίας και φοροδιαφυγής, καλύπτει την οικονομική δραστηριότητα η οποία δεν καταγράφεται στους εθνικούς λογαριασμούς.

Η παραοικονομία ενισχύεται από τη χρήση των μετρητών στις συναλλαγές, την αδιαφάνεια των συναλλαγών, την αντίσταση κατά των ηλεκτρονικών πληρωμών και την περιορισμένη επιβολή εφαρμογής της νομοθεσίας, και οδηγεί σε όφελος των ολίγων, εις βάρος των πολλών, επιδεινώνοντας παράλληλα το συνολικό βιοτικό επίπεδο. Έχει παρατηρηθεί ότι για τη ροπή προς την παραοικονομία ευθύνονται τέσσερις κύριοι παράγοντες (διαΝΕΟσις, 2016):

- Η συσσώρευση αποταμιεύσεων, κατά την οποία τα άτομα καταφεύγουν σε σκιώδεις δραστηριότητες, με σκοπό τη μη καταβολή φόρων και εισφορών, καθώς και την εξοικονόμηση πόρων από τη μη εμπλοκή στη γραφειοκρατία.

- Η έλλειψη του αισθήματος ενοχής, η οποία παρατηρείται όταν οι φορολογούμενοι έχουν έλλειμμα εμπιστοσύνης απέναντι στους συμπολίτες τους και στο κράτος.
- Η μικρή πιθανότητα σύλληψης, λόγω των ανεπαρκών μέσων της Φορολογικής Διοίκησης προς έλεγχο και τιμωρία των παραβατών.
- Η ευκολία συμμετοχής, καθώς πολλές συναλλαγές γίνονται σε μετρητά και η κατοχή τους είναι ιδιαίτερος εύκολη.

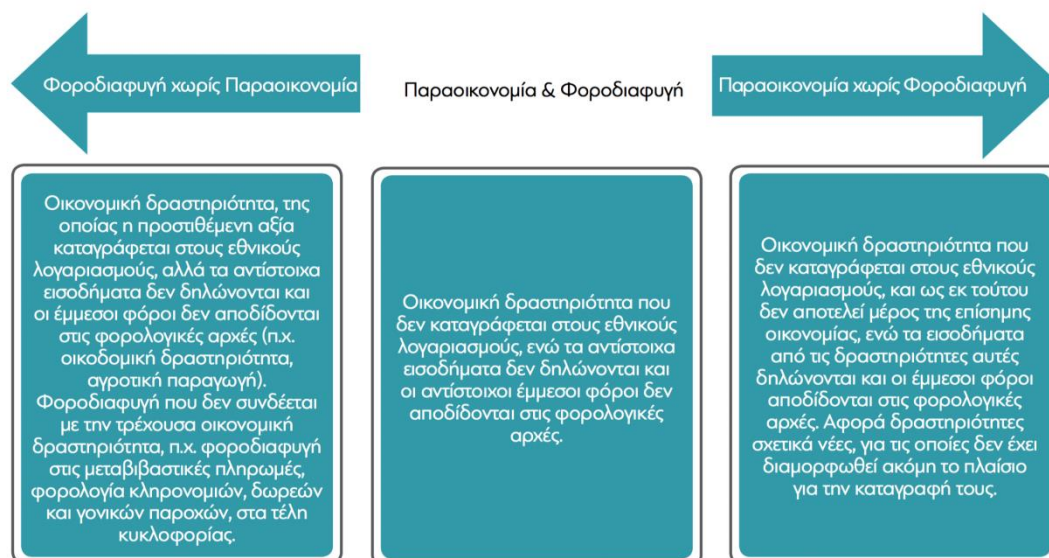
Οι συνέπειές της είναι οι εξής:

- Αύξηση της εισφοροδιαφυγής στους άμεσους φόρους.
- Άνιση κατανομή των φορολογικών βαρών.
- Στρεβλώσεις της καταναλωτικής συμπεριφοράς των πολιτών και των όρων ανταγωνισμού των επιχειρήσεων που δρουν νόμιμα και εκείνων που παρανομούν.
- Παρερμηνεία του ύψους του ΑΕΠ καθώς οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες δεν μπορούν να μετρήσουν το πραγματικό του μέγεθος με αποτέλεσμα η άσκηση της οικονομικής πολιτικής της χώρας να οδηγείται σε λαθεμένες αποφάσεις.
- Ενισχύεται ο αθέμιτος ανταγωνισμός καθώς όσοι παραοικονομούν λειτουργούν έξω από τα πλαίσια της αγοράς.
- Ύπαρξη μεγάλης φοροδιαφυγής που οδηγεί σε μείωση των εισπραττόμενων εσόδων από φόρους που έχει ως συνέπεια τη διόγκωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και την άδικη κατανομή του πλούτου αλλά και την αδυναμία του κράτους να εξασφαλίσει τους απαιτούμενους πόρους. Έτσι καταφεύγει στον εξωτερικό δανεισμό με ότι αυτό συνεπάγεται για την εγχώρια οικονομία.
- Οδηγεί στην εκροή των εισοδημάτων στο εξωτερικό.
- Ενισχύει την ενεργό ζήτηση και την αποταμίευση ή την αγορά χρηματιστηριακών προϊόντων, με θετικά αποτελέσματα όταν η ζήτηση είναι υποτονική και αρνητικά εάν υπάρχει υπερβάλλουσα ζήτηση.

Η παραοικονομία εκδηλώνεται κατά κανόνα με δύο τρόπους: είτε με την αδήλωτη εργασία, με σκοπό την αποφυγή της καταβολής φόρων και εισφορών (αποτελεί περίπου τα 2/3 της συνολικής παραοικονομίας), είτε με την ελλιπή δημοσιοποίηση οικονομικών στοιχείων από τις επιχειρήσεις.

1.5 Διάκριση Φοροδιαφυγής- Παραοικονομίας

Σχετικά με τις έννοιες της Φοροδιαφυγής και της Παραοικονομίας θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει ταύτιση αυτών γιατί η παραοικονομία συνήθως συνεπάγεται φοροδιαφυγή, ιδίως των αμέσων φόρων, αλλά η ύπαρξη φοροδιαφυγής δεν προϋποθέτει πάντοτε την ύπαρξη παραοικονομίας. Η φοροδιαφυγή, συνεπώς, είναι το σύνολο και η παραοικονομία υποσύνολο.

Πηγή: Προσαρμοσμένο από Βασαρδάνη Μ. (Ιούνιος 2011), *Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα: Μια Γενική Επισκόπηση*, Οικονομικό Δελτίο Τεύχος 35, Τράπεζα της Ελλάδος. Βλ. επίσης και Νάστας Ε. (2007), *Το θεωρητικό πλαίσιο της διάκρισης ανάμεσα στη Φοροδιαφυγή και στην παραοικονομία*, e-Journal of Science & Technology (e-JST), Issue 4, σελ. 76, 86.

Η αναποτελεσματικότητα των οικονομικών μέτρων όταν υπάρχει φοροδιαφυγή- παραοικονομία οφείλεται στο γεγονός ότι η οικονομική πολιτική βασίζεται στα επίσημα στατιστικά στοιχεία κι έτσι δεν αγγίζει πολλές δραστηριότητες, οι οποίες δεν μπορούν να καταγραφούν.

Επομένως τα εισπραττόμενα έσοδα του ΦΠΑ θα έπρεπε να υπερβαίνουν κατά πολύ τα προϋπολογισθέντα, στην πραγματικότητα όμως συμβαίνει το αντίθετο.

Η διάρθρωση της απασχόλησης και των αμοιβών είναι πολύ πιθανό να οδηγήσει τα άτομα σε συμπληρωματικές μορφές μερικής απασχόλησης, π.χ. ιδιωτικά φροντιστήρια, όπου παραοικονομούν και φοροδιαφεύγουν.

Αυτό σημαίνει ότι πολλοί άνεργοι θα εισπράττουν επιδόματα ανεργίας και ταυτόχρονα θα έχουν κάποια μερική απασχόληση. Αυτού του είδους η απασχόληση είναι επιθυμητή και από τους εργοδότες, γιατί δεν καταβάλλουν ασφαλιστικές εισφορές (εισφοροδιαφυγή).

Είναι φανερό, συνεπώς, ότι η υπάρχουσα κατάσταση προσφέρει όλες τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη ισχυρών κινήτρων για φοροδιαφυγή, η οποία αυξάνεται διαχρονικά. (<https://euretirio.com/>)

1.6 Κατηγορίες φοροδιαφυγής

Σήμερα η φοροδιαφυγή είναι παγκόσμιο φαινόμενο και έχει διαστάσεις που δεν είναι καθόλου αμελητέες ακόμη και για χώρες με καλά οργανωμένα φορολογικά συστήματα και κρατικές υποδομές, όπως οι χώρες της Ε.Ε και οι Η.Π.Α. . Μπορεί να εμφανιστεί με πολλούς τρόπους και τεχνάσματα όπως :

- Αποκρύπτοντας εισοδήματα από διάφορες πηγές με σκοπό την πληρωμή χαμηλότερου φόρου
- Εμφανίζοντας υπερβολικές ή πλαστές δαπάνες ώστε να επωφεληθεί από εκπτώσεις φόρου
- Δημιουργώντας πλασματικές εταιρείες
- Καταστρατήγηση ευνοϊκής νομοθεσίας ειδικών σκοπών

Η φοροδιαφυγή εντοπίζεται εύκολα σε εισοδήματα που προέρχονται από μισθωτές υπηρεσίες ή εκμετάλλευση ακινήτων, λόγω της ευκολίας διασταύρωσης στοιχείων (δηλαδή σύγκριση εσόδου από τον ένα συμβαλλόμενο και δαπάνης από το άλλο), ενώ είναι δύσκολο να εντοπισθούν σε πηγές όπως από ελεύθερα επαγγέλματα. Στις εμπορικές επιχειρήσεις συνήθως η φοροδιαφυγή αντιμετωπίζεται με επιτόπου ελέγχους, αλλά και διασταυρώσεις. Στις περιπτώσεις που είναι δύσκολη η διασταύρωση, υπολογίζεται ένα τεκμαρτό εισόδημα, ενώ κατά καιρούς αναπροσαρμόζονται τα τεκμήρια διαβίωσης.

1.6.1 τεκμαρτό εισόδημα

Το τεκμαρτό εισόδημα προκύπτει από υπολογισμούς που γίνονται βάσει δεδομένων, όπως είναι οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες, η απόκτηση ενός περιουσιακού στοιχείου ή ακόμα και η κατοχή ενός περιουσιακού στοιχείου. Αντιδιαστέλλεται λοιπόν με το πραγματικό εισόδημα.

Με τα τεκμήρια το κράτος προσπαθεί να προσδιορίσει τα πραγματικά εισοδήματα του πολίτη. Τα τεκμήρια διακρίνονται σε:

- **τεκμήρια διαβίωσης :**

Αφορούν κατοχή περιουσιακού στοιχείου, και εφαρμόζονται όσο διαρκεί η κατοχή του περιουσιακού στοιχείου. Τέτοιου είδους τεκμήριο είναι η κατοχή ΙΧ ή μικτής χρήσης αυτοκινήτου, μοτοσυκλέτας, σκάφους αναψυχής, ελικοπτέρου, αεροσκάφους, δεξαμενής κολύμβησης (πισίνας), ή χρήση δευτερεύουσας κατοικίας και η διατήρηση οικιακού προσωπικού και πληρώματος σκαφών αναψυχής.

- **τεκμήρια που γεννιούνται από περιστασιακά γεγονότα:**

Τα υπόλοιπα τεκμήρια συνίστανται στην πραγματοποίηση μιας περιστασιακής πράξης, κατά την περίοδο για την οποία υπάρχει η υποχρέωση υποβολής δήλωσης, όπως είναι το ποσό που δαπανήθηκε για την αγορά ενός αυτοκινήτου, ενός ακινήτου, μιας επιχείρησης κτλ.

Για παράδειγμα, αν ένας πολίτης δηλώσει ότι κατέχει αυτοκίνητο χ τότε τεκμαίρεται ότι έχει μια ετήσια δαπάνη πχ 300 ευρώ οπότε μπορούμε να θεωρήσουμε ότι έχει τόσο τουλάχιστον εισόδημα οπότε αν αυτό είναι μεγαλύτερο από το δηλωθέν πραγματικό θα θεωρηθεί πιθανώς σαν φορολογητέο εισόδημα το τεκμαρτό σαν μεγαλύτερο.

1.7 Άμεσοι & Έμμεσοι φόροι

Το εισόδημα που αποκτά κάθε πολίτης, φορολογείται με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους από την εκάστοτε Δημόσια υπηρεσία. Οι φόροι διακρίνονται σε δύο είδη τους άμεσους και τους έμμεσους. Οι άμεσοι φόροι είναι η καταβολή των εισφορών άμεσα από τους πολίτες προς το κράτος. Είναι ο πιο καθιερωμένος τρόπος φορολόγησης των φυσικών και νομικών προσώπων. Η άμεση φορολόγηση θεωρείται αξιοκρατική, γιατί μπορεί να γίνει διάκριση των προσώπων σε εισοδηματικές τάξεις και να καθοριστεί ανάλογα το ύψος του φορολογικού βάρους. Συνήθως στην άμεση φορολόγηση αυξάνεται το ποσοστό φορολόγησης στα μεγαλύτερα εισοδήματα. Έμμεσοι φόροι είναι όταν η καταβολή των εισφορών γίνεται με μη άμεσο τρόπο. Αναφερόμαστε σε έμμεση φορολόγηση-έμμεσους φόρους, όταν τα έσοδα λαμβάνονται από όλες τις κοινωνικές ομάδες ανεξαρτήτως εισοδήματος. Στηρίζεται στο σκεπτικό άντλησης εσόδων σε περιπτώσεις που δεν είναι αυτό εφικτό ή εύκολο μέσω των κλιμάκων της άμεσης. Παραδείγματα έμμεσης φορολόγησης αποτελούν ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), ο φόρος κύκλου εργασιών, τέλη χαρτοσήμου, φόρος μεταβίβασης ακινήτων. (Κανελλόπουλος, Κώστας Ν 1995)

1.8 Φυσικά και Νομικά πρόσωπα

Φυσικό πρόσωπο καλείται από το Δίκαιο κάθε άνθρωπος που έχει την ικανότητα να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, ανεξάρτητα γένους, ηλικίας, εθνικότητας και θρησκείας. Μόνο ο άνθρωπος θεωρείται φυσικό πρόσωπο, σε αντιδιαστολή με το Νομικό πρόσωπο όπου χαρακτηρίζεται ενώσεις φυσικών προσώπων ή περιουσίας για την θεραπεία κοινωνικών αναγκών. Έτσι το νομικό πρόσωπο αναγνωρίζεται ως υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, συνεπώς με αυτοτελή ικανότητα Δικαίου. Η αναγνώριση αυτή, νομικής προσωπικότητας, σε ένωση προσώπων, ανεξάρτητης εκείνης που αναγνωρίζεται επιμέρους στα φυσικά πρόσωπα , είναι δημιούργημα των τελευταίων αιώνων και αποσκοπεί κυρίως στη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Έτσι ένα νομικό πρόσωπο μπορεί να αποκτά δικαιώματα και υποχρεώσεις χωρίς να δεσμεύονται από αυτά τα μέλη του . Το νομικό πρόσωπο δεσμεύεται από τις πράξεις των οργάνων του και αποκτά δικαιώματα και υποχρεώσεις με απόφασή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Κύριο γνώρισμα του ελληνικού φορολογικού συστήματος είναι η πολυπλοκότητα του, αν και μετά την εισαγωγή του ΦΠΑ, το 1987, η κατάσταση έχει ελαφρά βελτιωθεί. Μερικοί λόγοι που συνέβαλαν σημαντικά στο πολύπλοκο του φορολογικού συστήματος είναι οι εξής :

- Ο ασυνήθιστα μεγάλος αριθμός των φόρων (κυρίως των έμμεσων) οι οποίοι έχουν συσσωρευτεί τα τελευταία 40 χρόνια και πολλοί από τους οποίους έχουν πολύ μικρή απόδοση.
- Ο μεγάλος αριθμός διαφορετικών «φορολογικών κινήτρων» που δόθηκαν από τις αρχές της δεκαετίας του 1950 μέχρι σήμερα για την προώθηση των 14 επενδύσεων, της εισαγωγής κεφαλαίων από το εξωτερικό, της περιφερειακής ανάπτυξης, των εξαγωγών, της ανάπτυξης του χρηματιστηρίου και της κεφαλαιαγοράς γενικότερα.
- Ο μεγάλος αριθμός των έκτακτων φόρων και εισροών που επιβλήθηκαν από το 1950 μέχρι σήμερα για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών στον προϋπολογισμό ή στο Ισοζύγιο Πληρωμών. Αρκετοί από αυτούς τους «έκτακτους» φόρους παρέμειναν στο φορολογικό σύστημα, ως αυτοτελείς φόροι , παρά το γεγονός ότι είχαν επιβληθεί για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. (πχ. Τέλος ύδρευσης)
- Το γεγονός ότι ορισμένοι φόροι επιβάλλονταν μέχρι πρόσφατα με πάρα πολλούς και διαφορετικούς συντελεστές. Όπως ο ΦΚΕ επιβάλλονταν με 24 κύριους και αρκετούς «ειδικούς» συντελεστές.
- Το γεγονός ότι το ίδιο αγαθό, ιδιαίτερα κατά την εισαγωγή, είναι δυνατό να επιβαρύνεται ταυτόχρονα έως και με 10 διαφορετικούς φόρους, δασμούς, εισφορές και άλλα όμοια.
- Η αοριστία της φορολογικής βάσης ορισμένων φόρων και ιδιαίτερα των δυο γενικών φόρων κατανάλωσης, του χαρτοσήμου και του ΦΚΕ. Η έκταση και η αοριστία της φορολογικής βάσης του χαρτοσήμου είναι πολύ μεγάλη. Αν και ένα μέρος του χαρτοσήμου ενσωματώθηκε στο ΦΠΑ, η δυσκολία καθορισμού της φορολογικής βάσης του χαρτοσήμου παραμένει. Αυτό συμβαίνει διότι το τμήμα που ενσωματώθηκε στο ΦΠΑ είχε μάλλον ξεκάθαρη φορολογική βάση. Η περίπτωση του

ΦΚΕ δε διαφέρει από την παραπάνω. Υπήρχε μόνιμο πρόβλημα προσδιορισμού των «βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων» που είχαν υποχρέωση καταβολής φόρου. Από το ένα μέρους υπήρχε πρόβλημα του μεγέθους που έπρεπε να έχει η βιοτεχνία. Από το άλλο μέρος υπήρχε το πρόβλημα του τρόπου παραγωγής του προϊόντος. Σε πολλές περιπτώσεις απαιτείτο μια κατά περίπτωση προσέγγιση για να προσδιοριστεί εάν μια επιχείρηση ανήκε στη φορολογική βάση του ΦΚΕ ή όχι.

- Από το γεγονός ότι το χαρτόσημο δεν ήταν ένας φόρος αλλά μια σωρεία διαφορετικών και διακεκριμένων φόρων, με διαφορετικές φορολογικές βάσεις, 15 διαφορετικούς συντελεστές, διαφορετικό τρόπο είσπραξης του φόρου και με διαφορετικές επιπτώσεις στη οικονομία. Επιμείναμε στην πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος, γιατί αποτελεί μια από τις κυριότερες αιτίες για την ύπαρξη και την ανάπτυξη της φοροδιαφυγής και από αυτή τη σκοπιά ενδιαφέρει άμεσα στην παρούσα εργασία. Είναι εμφανές ότι κάποιες περιπτώσεις δεν έχουν πλέον σημασία μετά την εισαγωγή του ΦΠΑ. Αναφέρονται όμως γιατί γίνεται γενικά δεκτό ότι από τη στιγμή που και ο πλέον έντιμος φορολογούμενος αρχίζει να φοροδιαφεύγει, πολύ δύσκολα μπορεί να τα σταματήσει. Σημαντικό χαρακτηριστικό του ελληνικού φορολογικού συστήματος είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος των φορολογικών εσόδων εισπράττεται από την έμμεση φορολογία. Αποτέλεσμα του χαρακτηριστικού αυτού είναι η άνιση κατανομή του φορολογικού βάρους. (Σελλάς Σ. 1989)

2.2 Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα

Όπως αναφέραμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο η Χώρα μας είναι πρωταθλήτρια στην φοροδιαφυγή και παραοικονομία, μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πράγμα που επιβαρύνει ακόμα περισσότερο την πολύ άσχημη οικονομική κατάσταση μας. Το ακριβές μέγεθος της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα είναι λογικό πως δεν μπορεί να είναι γνωστό, παρά μόνο μπορούν να γίνουν εκτιμήσεις, μελέτες και να δούμε μια γενική εικόνα στο φαινόμενο αυτό.

Είναι αληθές λοιπόν, πως τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει αρκετές μελέτες πάνω σε αυτό λόγο και της κατάστασης που βρισκόμαστε σαν Χώρα και έχουν διαπιστωθεί πως τα διαφυγόντα έσοδα από τη φοροδιαφυγή των φυσικών προσώπων κυμαίνονται από 1,9% ως 4,7% του ΑΕΠ ετησίως. Επίσης από τη φοροδιαφυγή στον

ΦΠΑ εκτιμάται ότι χάνουμε το 3,5% του ΑΕΠ ενώ απώλειες από το λαθρεμπόριο ποτών, τσιγάρων και καυσίμων αντιστοιχεί σε περίπου 0,5% του ΑΕΠ.

Για τα νομικά πρόσωπα, τα διαφυγόντα κέρδη για τη χώρα από τη φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή των επιχειρήσεων υπολογίζονται γύρω στο 0,15% του ΑΕΠ.

Κατά συνέπεια, το μέγεθος της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα μπορεί να προσδιοριστεί σε ένα ποσοστό από 6% ως 9% του ΑΕΠ, δηλαδή ανάμεσα σε €11 και €16 δισ. το χρόνο (διαΝΕΟσις, 2016).

2.3 Μέθοδοι Φοροδιαφυγής

Είναι γεγονός πως η φοροδιαφυγή μπορεί να εμφανιστεί με διάφορα μέσα και πρακτικές που διακρίνονται για την ευρηματικότητα και συνθετότητα τους αλλά και με απλές μεθόδους. Για παράδειγμα κάποιους από βασικούς τρόπους που μπορεί να εκδηλωθεί η φοροδιαφυγή είναι (Τάτσος Ν., 1987) :

- Φυσικά πρόσωπα
- Νομικά πρόσωπα
- ΦΠΑ
- Φόρο μεταβίβασης ακινήτων
- Στις κληρονομίες, δωρεές και γονικές παροχές
- ΕΦΚ
- Κέντρα διασκέδασης και καταστήματα ψυχαγωγίας
- Τουριστικές επιχειρήσεις
- Κλάδο της υγείας

2.3.1 Φοροδιαφυγή στην φορολογία εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος είναι ο φόρος στον οποίο εκδηλώνεται τα περισσότερα φαινόμενα φοροδιαφυγής. Ο κυριότερος λόγος για αυτό είναι το γεγονός ότι ο φόρος εισοδήματος, λόγω της φύσης του ως άμεσος φόρος, γίνεται ιδιαίτερα αντιληπτός από τους φορολογούμενους και κατά συνέπεια προκαλεί την αντίδραση τους. Ένας άλλος βασικός λόγος είναι το ειδικό φορολογικό καθεστώς που διέπει διάφορες επαγγελματικές ομάδες με αποτέλεσμα όχι μόνο στην πολυπλοκότητα του

φορολογικού συστήματος αλλά και στην δημιουργία αισθήματος αδικίας στους υπόλοιπους. Τέλος η μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας σε συνδυασμό με τα μεγάλα ποσοστά πληθωρισμού ώθησε τους φορολογούμενους να βρουν άλλους τρόπους μείωσης των φορολογικών βαρών. Ο φόρος εισοδήματος χωρίζεται σε φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, όπως έχει ήδη επισημανθεί. Εξαιτίας των ιδιαιτεροτήτων της κάθε κατηγορίας είναι διαφορετικοί και οι τρόποι φοροδιαφυγή. (Μανεσιώτης Μ., 1991)

2.3.2 Φοροδιαφυγή στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων

- Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες. Μία μέθοδος φοροδιαφυγής σε αυτό τον τύπο εισοδημάτων είναι η αποδοχή αμοιβής σε είδος η οποία δεν δηλώνεται πουθενά και για αυτό το λόγο είναι δύσκολος ο εντοπισμός της. Επίσης μια ιδιαίτερα διαδεδομένη μορφή φοροδιαφυγής είναι η δεύτερη ή παράλληλη εργασία η οποία δεν δηλώνεται. Τέλος είναι η απόκρυψη της εργασίας ώστε να μην χαθεί το επίδομα ανεργίας.
- Εισόδημα από ενοίκια. Η φοροδιαφυγή στον τομέα αυτό πραγματοποιείται με την απόκρυψη της ενοικίασης κάποιου ακινήτου ή δήλωση μικρότερου ποσού ενοικίου από το πραγματικό. Επίσης δευτερεύουσες εξοχικές κατοικίες ή και επαγγελματικοί χώροι δηλώνονται ως κενά ώστε να μην υποστούν την φορολόγηση του τεκμαρτού εισοδήματος από ιδιόχρηση ή ιδιοκατοίκηση
- Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις. Η φοροδιαφυγή στον τομέα αυτό γίνεται με την πώληση αγροτικών προϊόντων χωρίς παραστατικά, διακίνηση με παραστατικά τα οποία αναγράφουν ποσότητες μικρότερες από τις πραγματικές, διακίνηση προϊόντων ως δήθεν κοινοτικά χωρίς καθόλου παραστατικά. Τέλος με την λήψη εικονικών τιμολογίων δαπανών ζητούν αυξημένη επιστροφή ΦΠΑ.
- Εισόδημα από την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος. Η συχνότερη μέθοδος φοροδιαφυγής της περίπτωσης αυτής είναι η μη έκδοση δελτίου παροχής υπηρεσιών ή η έκδοση με ποσό μικρότερο του πραγματικού.

2.3.3 Φοροδιαφυγή στη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων

Οι πιο συνήθεις μέθοδοι φοροδιαφυγής στην κατηγορία αυτή είναι: η υπερτιμολόγηση των εισαγωγών και υποτιμολόγηση των εξαγωγών, η υποτίμηση της αξίας των απογραφέντων αγαθών της εταιρείας, η παραγωγή με τη μέθοδο του φασόν στον οποίο είναι δύσκολο να εντοπιστεί ο όγκος της παραγωγής και το ύψος των πωλήσεων, η διόγκωση διαφημιστικών ή άλλων δαπανών. Μία μεγάλη κατηγορία είναι η φοροδιαφυγή μέσω των αναπτυξιακών νόμων κατά την οποία τα ποσά που λαμβάνονται χρησιμοποιούνται είτε για άλλους λόγους είτε χρησιμοποιούνται τα κίνητρα των αναπτυξιακών για μείωση του φορολογητέου εισοδήματος χωρίς να γίνεται καμία επένδυση.

2.3.4 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΟΝ ΦΟΡΟ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ

Ο ΦΠΑ θεωρείται από την φύση του ως ένας φόρος ο οποίος περιορίζει την φοροδιαφυγή διότι με στην σταδιακή χρεοπίστωση του στα διάφορα συναλλακτικά στάδια δημιουργεί, κατά μία έννοια, αντίθετα συμφέροντα μεταξύ των αγοραστών και πωλητών και επομένως η φοροδιαφυγή μειώνεται. Την άποψη αυτή δεν την αποδέχονται όλοι οι ερευνητές τονίζοντας ότι αυτός ο φόρος αφήνει μεγάλα περιθώρια συνεννόησης μεταξύ των επιτηδευματιών και επομένως δεν μειώνει την φοροδιαφυγή, η διεθνής πρακτική εξάλλου επιβεβαιώνει ότι στις χώρες όπου έχει εφαρμοστεί δεν οδήγησε σε μείωση της φοροδιαφυγής. Οι συνηθέστερες μέθοδοι φοροδιαφυγής στον ΦΠΑ αναφέρονται παρακάτω: (Μανεσιώτης Μ., 1991)

- Δημιουργία ομάδας επιχειρήσεων που δρουν ως ομάδα ανταλλάσσοντας μεταξύ τους φορολογικά στοιχεία που αφορούν εικονικές ως προς το περιεχόμενο συναλλαγές.
- Διακίνηση εμπορευμάτων από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε) με πλαστά παραστατικά ή εμφάνιση των συναλλαγών από τρίτες χώρες ως ενδοκοινοτικές.

- Μετά την ελεύθερη από διατυπώσεις μετακίνηση των πολιτών της Ε.Ε. πολλά αγαθά μικρού όγκου και μεγάλης αξίας μεταφέρονται μέσα σε προσωπικές αποσκευές και με αυτό τον τρόπο διατίθενται στην αγορά χωρίς καμία επιβάρυνση.
- Εμφάνιση παραστατικών που έχουν εκδοθεί από ανύπαρκτες εταιρείες χωρών μελών της Ε.Ε. με σκοπό να καλυφθεί φοροδιαφυγή στην εσωτερική αγορά.
- Σε περίπτωση όπου οι πελάτες των επιχειρήσεων έχουν καταστήματα σε νησιά όπου εφαρμόζεται μειωμένος συντελεστής εμφανίζονται ότι οι πωλήσεις έχουν γίνει προς τα νησιά ενώ στην πραγματικότητα έχουν πραγματοποιηθεί αλλού.
- Καταχώριση στα βιβλία των επιχειρήσεων πλαστών ή εικονικών τιμολογίων προμηθευτών.
- Εγγραφές στα βιβλία των επιχειρήσεων εγγραφών χωρίς την ύπαρξη παραστατικών.
- Εμφάνιση παραστατικών με εκδότες άτομα τα οποία έχουν πεθάνει ή από επιχειρήσεις που έχουν τεθεί σε αδράνεια ή έχουν προβεί σε παύση του επιτηδεύματος τους.
- Σκόπιμα λανθασμένη καταχώρηση στα λογιστικά βιβλία των επιχειρήσεων.
- Αναγραφή ΦΠΑ σε τιμολόγια αγοράς αγαθών τα οποία απαλλάσσονται του ΦΠΑ.
- Έκπτωση του ΦΠΑ δαπανών που δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση.
- Συμψηφισμός του ΦΠΑ πράξεων που δεν υπόκεινται σε συμψηφισμό.
- Συμψηφισμός ΦΠΑ για τον οποίο έχει ζητηθεί η επιστροφή του.
- Πραγματοποίηση αγορών και πωλήσεων χωρίς την έκδοση παραστατικών.
- Αλλοίωση των αριθμητικών δεδομένων των δελτίων αποστολής.
- Έκδοση παραστατικών με χαμηλότερο ποσό από το εισπραττόμενο

2.3.5 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΟ ΦΟΡΟ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Μετά την εισαγωγή του συστήματος αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων έχει μειωθεί η δυνατότητα φοροδιαφυγής. Παρόλα αυτά σε κάποιες περιοχές οι οποίες δεν έχουν ενταχθεί στο ανωτέρω σύστημα, και η εκτίμηση γίνεται βάσει συγκριτικών στοιχείων υπάρχουν μεγάλα περιθώρια φοροδιαφυγής λόγω προσδιορισμού χαμηλής αξίας.

2.3.6 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ, ΔΩΡΕΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ.

Στον φόρο αυτό όταν κληρονομούνται ακίνητα ισχύουν τα ίδια με την μεταβίβαση ακινήτων όταν όμως πρόκειται για κινητά περιουσιακά στοιχεία ή χρήματα η φοροδιαφυγή παραμένει σε υψηλά επίπεδα γιατί τα περιουσιακά αυτά στοιχεία μεταβιβάζονται εύκολα χωρίς να απαιτείται πάντοτε η τήρηση κάποιων νομικών ή άλλων διαδικασιών.

2.3.7 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΥΓΡΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ, ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΣ, ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ.

Λόγω του μεγέθους της φορολογικής βάσης αλλά και των υψηλών φορολογικών συντελεστών η φοροδιαφυγή στον τομέα αυτό είναι εκτεταμένη. Οι σημαντικότερες μέθοδοι φοροδιαφυγής είναι η νόθευση και η λαθρεμπορία. Στα καύσιμα η φοροδιαφυγή εντοπίζεται κυρίως στο πετρέλαιο. Εδώ έχουμε χρήση πετρελαίου θέρμανσης για κίνηση, πετρέλαιο που προορίζεται για καράβια να διατίθεται στην αγορά. Στο αλκοόλ η φοροδιαφυγή συντελείται με την παράνομη εισαγωγή και διάθεση αλκοολούχων ποτών όπου εκτός από τον ειδικό φόρο δεν καταβάλλεται και ο φόρος πολυτελείας. Επίσης πολλές μικρές ποτοποιίες διακινούν τα προϊόντα τους χωρίς τα νόμιμα παραστατικά, τέλος υπάρχουν πολλές παράνομες ποτοποιίες οι οποίες λειτουργούν χωρίς καμία άδεια και διαθέτουν παράνομα τα προϊόντα τους στην αγορά. Στα καπνικά προϊόντα η φοροδιαφυγή συντελείται μέσω της λαθραίας εισαγωγής και διάθεσης προϊόντων καπνού.

Οι συνηθέστεροι τρόποι με τους οποίους διενεργείται είναι:

- Με την αγορά και πώληση χωρίς επίσημα φορολογικά στοιχεία.
- Την πώληση δύο ίδιων ποσοτήτων ενός αγαθού και την καταχώρηση στα βιβλία της μίας.
- Την έκδοση φορολογικών στοιχείων μεταφοράς κατά τα όποια το στέλεχος διαφέρει από το πρωτότυπο για λόγους που εξυπηρετούν είτε τον εκδότη είτε τον λήπτη.
- Με την υπερτιμολόγηση των εισαγωγών και την υποτιμολόγηση των εξαγωγών, ιδίως μεταξύ συγγενών επιχειρήσεων.
- Με την διόγκωση του κόστους παραγωγής με την καταχώρηση μη υπαρκτών εξόδων, λήψη εικονικών Φ/Σ.
- Πολλοί λαμβάνουν τιμολόγια από του προμηθευτές τους χωρίς να τα καταχωρούν στα βιβλία τους και έτσι δικαιολογούν και τις μειωμένες πωλήσεις τους.
- Πραγματοποιώντας σκόπιμα λάθη στα βιβλία του για να αλλοιώσουν τα τελικά αποτελέσματα και τους αποδιδόμενου έμμεσους και άμεσους φόρους στο δημόσιο.
- Δεν εκδίδονται είτε εκδίδονται αθεώρητες αποδείξεις σε πελάτες στα κέντρα διασκέδασης ή κρατιέται ένας λογαριασμός και χρησιμοποιείται και σε επόμενο πελάτη.
- Οι ελεύθεροι επαγγελματίες (γιατροί, δικηγόροι, τεχνίτες κλπ) δεν εκδίδουν καθόλου αποδείξεις παροχής υπηρεσίας ή εκδίδουν με πολύ μικρότερο ποσό και δεν παραδίδουν στον πελάτη το αντίτυπο. Σε άλλες περιπτώσεις εκδίδουν την απόδειξη χωρίς να αναγράφεται το ονοματεπώνυμο του πελάτη και στην περίπτωση που ο πελάτης δεν την ζητήσει την παραδίδουν στον επόμενου που θα την ζητήσει. Τέλος σε πολλές περιπτώσεις ζητούν από τους πελάτες τους να δηλώσουν ψευδώς στον φορολογικό έλεγχο ότι δεν πλήρωσαν.

- Στα εισοδήματα την Α΄ πηγής από εκμισθούμενες και ιδιοκατοικούμενες οικοδομές, όταν δεν δηλώνονται καθόλου οι οικοδομές καθώς και όταν στα μισθωτήρια συμβόλαια αναγράφεται πολύ μικρότερη αξία από την πραγματική και παρατηρείται μεγάλος αριθμός συμβολαίων να μην κατατίθεται στις Δ.Ο.Υ.

2.3.8 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η φοροδιαφυγή στο τομέα των τουριστικών επιχειρήσεων εμφανίζεται με την μέθοδο διπλών συμβολαίων μεταξύ ξενοδοχειακών και τουριστικών επιχειρήσεων, εξωτερικού και εσωτερικού, με σκοπό να παρουσιάσουν μικρότερα έσοδα από τις υπηρεσίες που παρέχουν και μέρος των εσόδων που αποκρύπτουν να παραμένουν σε λογαριασμούς στο εξωτερικό. Ενώ ακόμα μία μέθοδος φοροδιαφυγής είναι η μη ή ανακριβείς έκδοση φορολογικών στοιχείων από την παροχή υπηρεσιών όπου εμφανίζονται σαν παροχές μέσα σε «τουριστικά πακέτα», ενώ στην πραγματικότητα εισπράττεται ειδικό τίμημα το οποίο και δεν εμφανίζεται πουθενά.

2.3.9 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Ο τομέας της υγείας, λόγω του ισχύοντος ιατροασφαλιστικού συστήματος των προσωπικών σχέσεων που δημιουργούνται μεταξύ του ασθενούς και του ιατρού, αποτελούσε ανέκαθεν ένα τομέα στον οποίο η παραοικονομία- φοροδιαφυγή έβρισκε ιδιαίτερα πρόσφορο έδαφος

2.4 Ελεγκτικοί μηχανισμοί

Ένας από τους βασικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς στην Ελλάδα για τους φορολογικούς ελέγχους είναι το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ). Οι φορολογικοί έλεγχοι είναι το σύνολο των ελεγκτικών ενεργειών που εκτελούνται από τα αρμόδια όργανα με σκοπο :

- Την επιβεβαίωση της ορθής εφαρμογής των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας.
- Την επιβεβαίωση της υποβολής των προβλεπομένων δηλώσεων και επαλήθευση του περιεχομένου αυτών , σε σχέση πάντα με τη συναλλακτική δραστηριότητα και τα οικονομικά αποτελέσματα, όπως αυτά προκύπτουν από τα προβλεπόμενα λογιστικά βιβλία και στοιχεία σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΒΣ και τις αρχές της λογιστικής επιστήμης.
- Τον προσδιορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων.

Εξίσου σημαντικός ελεγκτικός μηχανισμός για την χώρα μας είναι η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) όπου είναι Ανεξάρτητη Αρχή της Ελληνικής Δημοκρατίας και συστάθηκε την 1η Ιανουαρίου 2017, αντικαθιστώντας τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων.

Είναι γεγονός πως μετά την μεγάλη οικονομική κρίση του 2010 η φοροδιαφυγή χρόνο με το χρόνο αυξάνεται ολοένα και περισσότερο. Οι ελεγκτικοί μηχανισμοί στην χώρα μας μέχρι και πριν λίγα χρόνια δεν ήταν επαρκείς για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια ήταν αναγκαίο και έγινε πράξη σε μεγάλο βαθμό να γίνει αναδιάρθρωση και αναβάθμιση των ελεγκτικών μηχανισμών ώστε να περιοριστεί και να μειωθεί όσο το δυνατόν περισσότερο το φαινόμενο αυτό. Αρχικά, η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) προέβη σε οργανωτική αναδιάρθρωση και αναβάθμιση του ρόλου της Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Αξιολόγησης Ελέγχων και Ερευνών (ΔΙΠΑΕΕ) και των Υπηρεσιών Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων (ΥΕΔΔΕ) με σκοπό τον εντοπισμό παραβατικών συμπεριφορών, την καλλιέργεια κλίματος φορολογικής δικαιοσύνης και την ενίσχυση της εθελουσίας συμμόρφωσης και στόχο έχει την καλύτερη διαχείριση και αξιοποίηση πληροφοριών, καθώς και την περαιτέρω βελτίωση της επιχειρησιακής δράσης τους.

Οι Υπηρεσίες Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων συστάθηκαν αρχικά ως μια ενιαία υπηρεσία τον Απρίλιο του 2014, ενώ η παραγωγική λειτουργία της ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Τον Νοέμβριο του 2015, διαχωρίστηκαν σε τέσσερις (4) περιφερειακές δομές επιπέδου διεύθυνσης με έδρα την Αττική, την Θεσσαλονίκη, την Πάτρα και το Ηράκλειο Κρήτης, ενώ επιμέρους υποδιευθύνσεις και τμήματα καλύπτουν επιχειρησιακά όλη την επικράτεια. Την ίδια περίοδο δημιουργήθηκε η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Αξιολόγησης Ελέγχων και Ερευνών, ως επιτελική υπηρεσία η οποία ανέλαβε τον συντονισμό και την εποπτεία των ΥΕΔΔΕ, των οποίων επιχειρησιακοί στόχοι αποτελούν οι έρευνες και οι μερικοί επιτόπιοι έλεγχοι για την αποκάλυψη και καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, της φοροαποφυγής και της λαθρεμπορίας.

Σημειώνεται ότι η δράση των συγκεκριμένων υπηρεσιών διαφοροποιείται αισθητά από τους συνήθεις ελέγχους των λοιπών ελεγκτικών μηχανισμών της φορολογικής διοίκησης, αφού αποτελούν κατά κύριο λόγο τις βασικές υπηρεσίες ερευνών της ΑΑΔΕ. Ο ρόλος τους δεν περιορίζεται μόνο στη συνήθη διασταύρωση της ορθότητας των υποβληθεισών φορολογικών δηλώσεων με βάση τα δεδομένα των λογιστικών αρχείων, αλλά αποσκοπεί στον εντοπισμό οντοτήτων (φυσικών και νομικών προσώπων) για τις οποίες υπάρχουν υποψίες ή πληροφορίες ανάμιξης τους σε εκούσια φοροδιαφυγή ή φοροαποφυγή, με στόχο την απόκρυψη της πραγματικής φοροδοτικής τους ικανότητας. Οι έλεγχοι/έρευνες δύνανται να διενεργούνται αιφνιδιαστικά, στις επαγγελματικές εγκαταστάσεις τόσο των υπό έρευνα οντοτήτων, όσο και των συναλλασσομένων με αυτές, ακόμη και στις οικίες (κατόπιν εισαγγελικής εντολής) φυσικών προσώπων για τα οποία υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για την τέλεση πράξεων φοροδιαφυγής ή φοροαποφυγής.

Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τους έχουν σταδιακά αναπτύξει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα και εξειδικεύσεις, αφού:

– Αποτελούν τον πλέον ευέλικτο και ταχείας επέμβασης ελεγκτικό μηχανισμό της ΑΑΔΕ.

– Λειτουργούν επί 24ώρου βάσεως, όλες τις ημέρες της εβδομάδος, χωρίς χωρικούς ή άλλους περιορισμούς αρμοδιοτήτων.

– Προβαίνουν σε συντονισμένες δράσεις, ταυτόχρονα, σε διάφορα σημεία της χώρας.

– Συνεργάζονται και εμπλέκονται σε κοινές δράσεις με άλλους ελεγκτικούς μηχανισμούς, εντός και εκτός της ΑΑΔΕ, όπως τα Τελωνεία, την Οικονομική Αστυνομία, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, τις Λιμενικές Αρχές, τις Εισαγγελικές Αρχές, κ.λπ..

– Αξιολογούν και αξιοποιούν κάθε πληροφορία που θα μπορούσε να οδηγήσει στον εντοπισμό φοροδιαφυγής ή φοροαποφυγής. Στο σημείο αυτό επισημαίνεται η ικανότητα των υπηρεσιών να αξιοποιούν τα ευρήματα των προληπτικών ελέγχων που οι ίδιες διενεργούν, μετατρέποντάς τα σε επιχειρησιακά σχέδια δράσης, αναδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο νέες τάσεις φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής.

– Το προσωπικό τους δύναται να προβαίνει ταυτόχρονα σε ελέγχους τόσο στα νομικά όσο και στα φυσικά πρόσωπα που μετέχουν ή συναλλάσσονται με αυτά.

– Έχουν τη δυνατότητα να διενεργούν ελέγχους και έρευνες σε κάθε είδους επαγγελματική εγκατάσταση ή μεταφορικό μέσο, να προβαίνουν σε δεσμεύσεις λογαριασμών, σε κατασχέσεις εγγράφων, ψηφιακών αρχείων, αγαθών, μέσων μεταφοράς και όποιου άλλου στοιχείου κρίνεται απαραίτητο, όταν υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες για την τέλεση παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας.

– Έχουν αποκτήσει εξειδικεύσεις σε σημαντικούς τομείς έρευνας, όπως η κυκλική απάτη στον ενδοκοινοτικό ΦΠΑ.(www.fortunegreece.com)

2.4.1 MY DATA

Σε μια πολύ σημαντική κίνηση προέβη η χώρα μας φέτος που θα αποτελέσει ένα ισχυρό όπλο στην μάχη κατά της φοροδιαφυγής και των πλαστών τιμολογίων μέσω των ηλεκτρονικών βιβλίων-my data. Πρόκειται για την online πλατφόρμα της ΑΑΔΕ, στην οποία θα πρέπει να διαβιβάζουν οι επιχειρήσεις τη σύνοψη παραστατικών εσόδων/εξόδων και λοιπών λογιστικών εγγραφών με σκοπό την αυτόματη ενημέρωση των Ηλεκτρονικών Βιβλίων. Παράλληλα, το σχέδιο περιλαμβάνει αυτόματες κατασχέσεις για χρέη και επιτόπιους ελέγχους με τάμπλετ, μέσω των οποίων θα έχουν άμεση πρόσβαση στο προφίλ των ελεγχόμενων και θα εκδίδουν αυτόματα σημείωμα με τα αποτελέσματα του ελέγχου.

Πλέον, το οπλοστάσιο τη ΑΑΔΕ έχει μεγαλώσει και δίνει τη δυνατότητα στους ελεγκτές να επιφέρουν σημαντικό πλήγμα σε όσους φοροδιαφεύγουν, αρκεί τα ηλεκτρονικά όπλα να χρησιμοποιηθούν σωστά. Είναι ενδεικτικό ότι η χθεσινή μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δείχνει ότι οι απώλειες ΦΠΑ ετησίως στην Ελλάδα ανέρχονται στα 5,3 δισ. ευρώ, με τη χώρα μας να καταγράφει τις υψηλότερες απώλειες μετά τη Ρουμανία.

Τα δεδομένα από τα ηλεκτρονικά βιβλία, όπως αναφέρουν από την ΑΑΔΕ, θα χρησιμοποιηθούν με στόχο να περιορισθεί ο ΦΠΑ. Στέλεχος του υπουργείου Οικονομικών τονίζει ότι από τη βελτίωση της συμμόρφωσης μπορούν να εισπραχθούν περίπου 1 δισ. ευρώ, ενώ από την άμεση φορολογία περίπου 500 εκατ. ευρώ. Αυτό σημαίνει ότι θα έρθουν στο φως εισοδήματα που μέχρι σήμερα βρίσκονται εκτός φορολογίας. Σημειώνει παράλληλα ότι τα ηλεκτρονικά βιβλία θα συμβάλλουν στον εντοπισμό ψευδών δηλώσεων πιστωτικών ΦΠΑ. (<https://www.capital.gr/>)

ΣΤΟΧΟΣ

Τα ηλεκτρονικά βιβλία θα δώσουν τη δυνατότητα στο ελεγκτικό μηχανισμό να προχωρά σε εξπρές διασταυρώσεις στοιχείων για τα έσοδα, τις πωλήσεις, τις δαπάνες, και τα κέρδη και να «τεστάρει» την ειλικρίνεια των δηλώσεων στην εφορία πράγμα που θα επιφέρει καίριο πλήγμα στην έκδοση πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων. Ταυτόχρονα οι επιχειρήσεις και οι επαγγελματίες θα περιορίσουν σημαντικά λειτουργικά και διαχειριστικά κόστη καθώς και χρονοβόρες και δαιδαλώδεις διαδικασίες στην διεκπεραίωση των φορολογικών τους υποθέσεων ενώ οι συνεπείς θα λαμβάνουν άμεσα τις επιστροφές φόρου που δικαιούνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Συνέπειες Φοροδιαφυγής

Η φοροδιαφυγή έχει αρνητικές συνέπειες για το κοινωνικό σύνολο διότι επηρεάζει σημαντικά τη λειτουργία της οικονομίας υποθηκεύοντας το μέλλον της χώρας. Μόνοι κερδισμένοι είναι όσοι φοροδιαφεύγουν και μόνιμα χαμένοι όσοι επί σειρά ετών πέραν των δικών τους βαρών καλούνται να σηκώσουν και τα βάρη των φοροφυγάδων. Κάποιες από τις βασικές συνέπειες είναι(Γ. Κορομηλάς, 2018):

α) **Η άδικη κατανομή των φορολογικών βαρών** με αποτέλεσμα της διαφορετικής φορολογικής επιβάρυνσης φυσικών αλλά και νομικών προσώπων που ουσιαστικά έχουν την ίδια φοροδοτική ικανότητα.

β) **Οι στρεβλώσεις στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων** διότι οι αυτές που φοροδιαφεύγουν έχοντας σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα καθίστανται πιο ανταγωνιστικές.

γ) **Τα μειωμένα φορολογικά έσοδα για το κράτος** με αποτέλεσμα την περιορισμένη δυνατότητα χρηματοδότησης των δαπανών αλλά και ελέγχου του δημοσίου χρέους. Αυτό έχει σαν συνέπεια τη στροφή του κράτους σε εναλλακτικούς τρόπους άντλησης εσόδων όπως τα επώδυνα για την πλειοψηφία των Ελλήνων φορολογικά μέτρα που έχουν ληφθεί από το 2010 μέχρι και σήμερα.

3.2 Αίτια φοροδιαφυγής

Οι οικονομίες στις οποίες ακμάζει περισσότερο η φοροδιαφυγή είναι αυτές στις οποίες το ποσοστό των αυτοαπασχολούμενων είναι υψηλό αλλά και σε οικονομίες που το φαινόμενο της παραοικονομίας παρουσιάζεται έντονα.

Οι κυριότερες αιτίες που οδηγούν και συντηρούν το φαινόμενο της φοροδιαφυγής είναι (Γ. Κορομηλάς, 2018) :

- Δυσπιστία απέναντι στο κράτος. Οι πολίτες είναι δύσπιστοι απέναντι στο κράτος και στους κρατικούς φορείς σχετικά με τον τρόπο που διαχειρίζονται το δημόσιο χρήμα καθώς και για το επίπεδο διαφόρων αγαθών και υπηρεσιών

που προσφέρει το κράτος στους φορολογούμενους πολίτες του. Οι πολίτες σύμφωνα με έρευνες πιστεύουν σε πολύ μεγάλο βαθμό ότι το κράτος δεν αξιοποιεί τα χρήματα που εισπράττει από τους φόρους για την ωφέλεια του κοινωνικού συνόλου καθώς επίσης πιστεύουν ότι η διαφθορά καλά κρατεί παρόλο το γεγονός ότι αναγνωρίζουν τις προσπάθειες που έχουν γίνει για να καταπολεμηθεί η διαφθορά και για να μειωθεί η σπατάλη του δημοσίου χρήματος . Κατά συνέπεια μέσα σε όλο αυτό το κλίμα αδυναμίας καταπολέμησης και πάταξης της διαφθοράς και συγχρόνως της μείωσης μέσω των επώδυνων μέτρων εισπρακτικού χαρακτήρα των εισοδημάτων των πολιτών η απαίτηση του κράτους να ζητάει από τους πολίτες να ενισχύσουν τη φορολογική τους συνείδηση είναι ιδιαίτερα δύσκολη.

- Η ανθρώπινη φύση του ανθρώπου. Είναι στη φύση του ανθρώπου η τάση να αποφεύγει οποιαδήποτε επιβάρυνση δεν του αρέσει ακόμα και τη φορολογική καθώς και το γεγονός ότι υπάρχει γενικότερα η αίσθηση στους φορολογούμενους ότι υπάρχει μια στάση ανοχής του κράτους προς τους φοροφυγάδες και ατιμωρησίας. Η πιθανότητα να εντοπιστεί κάποιος παραβάτης είναι εξαιρετικά μικρή και εξαρτάται από το πόσον είμαι πιθανόν να ελεγχθούν οι φορολογούμενοι και εφόσον γίνει αυτό να αποκαλυφθεί από τον έλεγχο ότι έχει διαπραχτεί αδίκημα φοροδιαφυγής. Εάν αυξηθεί η πιθανότητα να ελεγχθούν και να εντοπιστούν τα φορολογητέων εσόδων θα αυξηθούν και τα εισοδήματα που δηλώνουν οι πολίτες.

- Το ύψος των φορολογικών συντελεστών και η αστάθεια-πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος. Ο υψηλός φορολογικός συντελεστής οδηγεί τους πολίτες και τις επιχειρήσεις στην απόκρυψη εισοδημάτων για την αποφυγή φορολόγησης ενώ παράλληλα η πολυνομία και τα κενά που δημιουργούνται μέσω αυτής επιτρέπουν στη φοροδιαφυγή να ακμάζει. Η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας όπως είναι λογικό δυσκολεύει και το έργο των ελεγκτικών μηχανισμών με αποτέλεσμα να δρουν ελεύθερα οι ασυνεπείς φορολογούμενοι πολίτες και επιχειρήσεις και χωρίς να εντοπίζονται. Επίσης το να αλλάζουν συχνά οι νόμοι βοηθάει τη φοροδιαφυγή.

- Η ανεπάρκεια των δημόσιων υπηρεσιών να καταγράψουν συνολικά την οικονομική δραστηριότητα καθώς επίσης και η ανεπάρκεια των αρμόδιων αρχών να βεβαιώσουν, εισπράξουν τους φόρους και να καταγράψουν τα στοιχεία τα φορολογικά με σωστό και διασταυρωμένο τρόπο.
- Η άδικη μεταχείριση των φορολογουμένων από το κράτος. Όταν για παράδειγμα οι φορολογούμενοι έχουν οφειλές προς το κράτος υπάρχουν συγκεκριμένες ημερομηνίες μέχρι τις οποίες θα πρέπει να πληρωθούν οι οφειλές αυτές ενώ επίσης το επιτόκιο σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν πληρώσει μέσα στο διάστημα αυτό είναι ιδιαίτερα υψηλό δεν συμβαίνει το ίδιο στη περίπτωση που το κράτος οφείλει στο φορολογούμενο.
- Η οργάνωση και το μέγεθος των επιχειρήσεων (μικρές, μεσαίες και πολυεθνικές). Εάν η αγορά αποτελείται από πολλές και μικρές σε μέγεθος επιχειρήσεις ο κίνδυνος να φοροδιαφεύγουν είναι μεγαλύτερος. Αντίθετα όταν υπάρχουν μεγάλες επιχειρήσεις η φοροδιαφυγή είναι μικρότερη καθώς οι έλεγχοι είναι πιο εύκολοι λόγω του συστήματος καταγραφής των πράξεων τους που διαθέτουν.
- Η ύπαρξη μεταναστών σε μια χώρα λαθραίοι και νόμιμοι. Δεν μπορεί να μετρηθεί το μέγεθος του πληθυσμού και να ελεγχθεί και αυτό το κομμάτι του πληθυσμού που ζει και εργάζεται.
- Το μορφωτικό επίπεδο και η φορολογική αγωγή. Όταν το μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο του πληθυσμού είναι χαμηλό οι φορολογούμενοι δεν έχουν συνείδηση του γεγονότος ότι τα χρήματα τα οποία πληρώνουν μέσω των διάφορων φόρων που τους επιβάλλει το κράτος διατίθενται για τη χρηματοδότηση του κόστους παραγωγής των δημόσιων αγαθών όπως παιδεία, υγεία, ασφάλεια. Επομένως όσο υψηλότερο είναι το μορφωτικό επίπεδο του

πληθυσμού μιας χώρας τόσο υψηλότερο είναι και το επίπεδο της φορολογικής συνείδησης που μπορεί να διαθέτουν.

- Η αβεβαιότητα ως προς την τελική φορολογική επιβάρυνση. Αβεβαιότητα καθώς κανείς δεν γνωρίζει το ύψος της συνολικής φορολογικής του επιβάρυνσης γιατί εκτός από το φόρο που αναλογεί σε κάποιον ανάλογα με τα εισοδήματα που έχει συχνά καλείται να καταβάλει επιπλέον φόρους με τη μορφή έκτακτων εισφορών γεγονός που οδηγεί πολλούς μελλοντικά στην απόκρυψη εισοδημάτων. Όσο μεγαλύτερη είναι η φορολογική επιβάρυνση τόσο μειώνεται το διαθέσιμο εισόδημα με αποτέλεσμα να αυξάνεται το κίνητρο για τους φορολογούμενους και η τάση για φοροδιαφυγή η οποία όπως μπορεί να αντιληφθεί κανείς είναι εντονότερη όσο υψηλότερα είναι τα εισοδηματικά κλιμάκια καθώς το όφελος είναι μεγαλύτερο.
- Το μορφωτικό επίπεδο των φοροτεχνικών οργάνων. Όταν τα άτομα που διενεργούν τους ελέγχους δεν διαθέτουν γνώσεις απαραίτητες για το έργο αυτό οι φοροφυγάδες δρουν ελεύθεροι.
- Το ύψος των ποινών που επιβάλλονται. Οι ποινές για τα αδικήματα αυτά είναι μικρές με αποτέλεσμα οι φορολογούμενοι αποκρύπτοντας εισοδήματα να κερδίζουν περισσότερο σε σχέση με αυτά που θα χάσουν σε περίπτωση που πιαστούν και τους επιβληθούν ποινές.
- Τέλος μια αιτία φοροδιαφυγής είναι η έκταση της ίδιας της φοροδιαφυγής. Φορολογούμενοι οι οποίοι δεν είχαν σκοπό να φοροδιαφύγουν αναγκάζονται λόγω των συναλλαγών που έχουν με άλλους που φοροδιαφεύγουν να φοροδιαφύγουν και αυτοί.

3.3 Ποινές φοροδιαφυγής

1 Εγκλημα φοροδιαφυγής στο φόρο εισοδήματος, στον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) ή στον Ειδικό Φόρο Ακινήτων (ΕΦΑ), διαπράττει όποιος με πρόθεση, προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή των παραπάνω φόρων, αποκρύπτει από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης φορολογητέα εισοδήματα από οποιαδήποτε πηγή ή περιουσιακά στοιχεία, ιδίως παραλείποντας να υποβάλει δήλωση ή υποβάλλοντας ανακριβή δήλωση ή καταχωρίζοντας στα λογιστικά αρχεία εικονικές (ολικά ή μερικά) δαπάνες ή επικαλούμενος στη φορολογική δήλωση τέτοιες δαπάνες, ώστε να μην εμφανίζεται φορολογητέα ύλη ή να εμφανίζεται αυτή μειωμένη.

Τα συγκεκριμένα εγκλήματα φοροδιαφυγής τιμωρούνται, ανά είδος φόρου, ως εξής:

- Με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 2 ετών, εφόσον ο φόρος που αναλογεί στα φορολογητέα εισοδήματα ή στα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποκρυβεί υπερβαίνει, ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος, τις 100.000 ευρώ.
- Με ποινή κάθειρξης, εφόσον το ποσό του φόρου, σύμφωνα με τα παραπάνω, υπερβαίνει τις 150.000 ευρώ.

2 Εγκλημα φοροδιαφυγής στο Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), στο φόρο κύκλου εργασιών, στο φόρο ασφαλιστρών και στους παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους, τέλη ή εισφορές διαπράττει όποιος με πρόθεση, προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή των φόρων αυτών, δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς ή συμψηφίζει ή εκπίπτει ανακριβώς τους παραπάνω φόρους, τέλη ή εισφορές, καθώς και όποιος παραπλανά τη Φορολογική Διοίκηση με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με την αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων και δεν

αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς ή συμψηφίζει ή εκπίπτει ανακριβώς αυτούς ή λαμβάνει επιστροφή, καθώς και όποιος διακρατεί τέτοιους φόρους, τέλη ή εισφορές. Συγκεκριμένα, το έγκλημα φοροδιαφυγής στον ΦΠΑ τιμωρείται:

- Με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 2 ετών, αν το προς απόδοση ποσό του κύριου φόρου που δεν αποδόθηκε ή αποδόθηκε ανακριβώς ή επεστράφη ή συμψηφίστηκε ή εξέπεσε ή διακρατείται υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος τις 50.000 ευρώ.

- Με ποινή κάθειρξης, εφόσον κατά τις ως άνω ίδιες προϋποθέσεις το ποσό του φόρου υπερβαίνει τις 100.000 ευρώ.

Περαιτέρω, τα εγκλήματα φοροδιαφυγής στο φόρο κύκλου εργασιών, στο φόρο ασφαλιστρών και στους παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους, τέλη ή εισφορές τιμωρούνται, ανά είδος φόρου, ως εξής:

- Με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 2 ετών, εφόσον το προς απόδοση ποσό του κύριου φόρου, τέλους ή εισφοράς, σύμφωνα με τα ανωτέρω και κατά περίπτωση, ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος υπερβαίνει τις 100.000 ευρώ.

- Με ποινή κάθειρξης εφόσον, κατά τις ανωτέρω ίδιες προϋποθέσεις, το ποσό του φόρου, τέλους ή εισφοράς υπερβαίνει τις 150.000 ευρώ.

3 Εγκλημα φοροδιαφυγής στο φόρο πλοίων διαπράττει όποιος με πρόθεση προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου πλοίων δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς στο Δημόσιο φόρο πλοίων και τιμωρείται:

- Με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 2 ετών, εφόσον, κατά τις ως άνω προϋποθέσεις, το εν λόγω ποσό φόρου υπερβαίνει, ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος, τις 100.000 ευρώ.

- Με ποινή κάθειρξης, εφόσον, κατά τις ίδιες ως άνω προϋποθέσεις, το εν λόγω ποσό φόρου υπερβαίνει, ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος, τις 150.000 ευρώ.

4 Εγκλημα φοροδιαφυγής διαπράττει όποιος εκδίδει πλαστά ή εικονικά φορολογικά στοιχεία και όποιος αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία ή νοθεύει τέτοια στοιχεία, ανεξάρτητα από το εάν διαφεύγει ή μη την πληρωμή φόρου.

Τα ως άνω εγκλήματα τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 3 μηνών (ανεξαρτήτως της αναγραφόμενης αξίας συναλλαγής).

5 Εγκλημα φοροδιαφυγής διαπράττει όποιος εκδίδει ή αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία για ανύπαρκτη συναλλαγή στο σύνολό της ή για μέρος αυτής.

Τα παραπάνω εγκλήματα τιμωρούνται:

- Με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 1 έτους, εφόσον η συνολική αξία των εικονικών φορολογικών στοιχείων υπερβαίνει το ποσό των 75.000 ευρώ.
- Με ποινή κάθειρξης έως 10 έτη, εφόσον το ως άνω ποσό υπερβαίνει τις 200.000 ευρώ.

3.4 Τρόποι αντιμετώπισης Φοροδιαφυγής

Το φαινόμενο της Φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής όπως έχουμε αναλύσει είναι ένα παγκόσμιο και μεγάλο πρόβλημα, πόσο μάλιστα για την Ελλάδα που κατέχει τις πρώτες θέσεις από άλλες ανεπτυγμένες χώρες. Είναι ένα πολύπλοκο πρόβλημα και σε τεράστιες διαστάσεις που δεν μπορεί να εξαλειφθεί πλήρως παρά μόνο να ελλατωθεί σε μεγάλο βαθμό με σωστές μεθόδους. Με αυτόν τον τρόπο αν μειωθεί σε μέγεθος πάνω από 50% 60% τότε δεν θα χρειάζεται να επιβάλλονται αρκετοί φόροι στην πολιτεία ίσως και καθόλου σε κάποιες περιπτώσεις. Από την άλλη πλευρά και το κράτος θα εισπράτει κάθε χρόνο πολλά περισσότερα έσοδα.

Για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής χρειάζεται πολιτική βούληση και είναι γεγονός πως τις τελευταίες δεκαετίες δεν έχουν παρθεί τολμηρές αποφάσεις για αυτό τον λόγο έχει πάρει και μεγάλες διαστάσεις το πρόβλημα αυτο. Επίσης, αν και γνώριζαν ποιές σημαντικές αλλαγές έπρεπε να γίνουν, φοβόντουσαν το πολιτικό κόστος που θα είχαν οι αλλαγές αυτές. Ταυτόχρονα η αδυναμία του πολιτικού να πείσει το εκλογικό σώμα καθιστά ανεπαρκείς να εκτελέσουν το ύψιστο καθίκον για το οποίο επιλέχθηκαν να υπηρετήσουν, για αυτό η λύση είναι να βρεθούν και τολμηροί πολιτικοί που δεν θα νοιαστούμ για το βραχυπρόθεσμο μέλλον αλλά θα εργαστούν με όραμα για το μέλλον της Ελλάδας.

Ορισμένοι τολμηροί τρόποι για την αντιμετώπιση και μείωση της Φοροδιαφυγής και Φοροαποφυγής είναι :

- Οι διαδικασίες πληρωμών και εισπράξεων να γίνονται αποκλειστικά μέσω τραπεζικού συστήματος (κάρτες, εμβάσματα κλπ.).Στις επιχειρήσεις, η διαδικασία εφαρμογής του μέτρου έχει ήδη ξεκινήσει με επιτυχία. Στους ιδιώτες η εφαρμογή του μέτρου έχει ήδη καθυστερήσει σε σχέση με όλες τις υπόλοιπες “Δυτικές” χώρες με απεριόριστες συνέπειες στην φοροδιαφυγή. Η εφαρμογή του μέτρου δεν μπορεί να στηρίζεται στην υποχρεωτικότητα. Θα πρέπει να δίνονται «αρχικά» γενναία κίνητρα στους ιδιώτες για την χρήση του πλαστικού χρήματος. Τα κίνητρα θα πρέπει να συνδέονται με την άμεση ανταποδοτικότητα προς όφελος του πολίτη. Με αυτό τον τρόπο, η εφαρμογή του μέτρου θα δύναται να ξεκινήσει άμεσα, χωρίς πολιτικό κόστος και με άμεσα δημοσιονομικά αποτελέσματα.

- Υποχρεωτική καταβολή μισθοδοσίας μέσω τραπεζικού συστήματος για όλες τις επιχειρήσεις που απασχολούν προσωπικό άνω των 10 ατόμων. Η εφαρμογή του μέτρου θα πρέπει να γίνει στα πρότυπα του μέτρου εισπράξεων-πληρωμών τιμολογίων, δηλαδή με αντικίνητρο την έκπτωση δαπανών.
- Σύνδεση όλων των εταιρικών/επιχειρηματικών λογαριασμών με το σύστημα της ΓΠΣ και δυνατότητα είσπραξης βεβαιωμένων οφειλών με αυτόματο τρόπο από τους εταιρικούς λογαριασμούς.
- Σύνδεση της ΓΠΣ με τα ασφαλιστικά ταμεία και είσπραξη ασφαλιστικών οφειλών με αυτόματο τρόπο στα πρότυπα των φόρων, δηλαδή να δύναται να εισπράττει τις βεβαιωμένες ασφαλιστικές εισφορές με αυτόματο τρόπο από τους εταιρικούς λογαριασμούς.
- Δημιουργία αναλυτικής καρτέλας πληρωμών για κάθε φορολογούμενο και επιχείρηση. Η ΓΠΣ θα πρέπει να παρέχει στους πολίτες και στις επιχειρήσεις, την αναλυτική πληροφόρηση για το σύνολο των φόρων και ασφαλιστικών εισφορών που έχουν επιβαρυνθεί σε όλο το φορολογικό τους βίο. Με αυτό τον τρόπο θα δημιουργηθεί στους νέους και θα αναπτυχθεί στους παλιούς φορολογουμένους η φορολογική συνείδηση.
- Αντικατάσταση ή τροποποίηση του Τέλους Επιτηδεύματος με ένα Τέλος συνδεδεμένο με τον τζίρο των επιχειρήσεων. Το Τέλος αυτό θα πρέπει να καταβάλλεται μηνιαία από όλες τις οικονομικές οντότητες. Η σύνδεση του Τέλους με τον τζίρο συνδέεται με την ανά-διανεμητικότητα και θεωρείται πιο δίκαιος για την πλειοψηφία των οικονομικών οντοτήτων.
- Καταβολή εταιρικών φόρων εισοδήματος εντός του έτους που δημιουργήθηκε το εταιρικό κέρδος χωρίς τεκμηρίωση. Η εφαρμογή του μέτρου απαιτεί κίνητρα για τις επιχειρήσεις, όπως απαλλαγή από την καταβολή προκαταβολής φόρου για το επόμενο έτος, έκπτωση φόρου κ.λπ.. Η τεκμηρίωση του φόρου εισοδήματος (υποβολή φορολογικής δήλωσης) να μπορεί να γίνεται έως την 31/12 του επόμενου έτους και με καταβολή ή επιστροφή των τυχόν διαφορών προσαυξημένο με τις τυχόν απώλειες ή οφέλη που είχε το κράτος από τις διαφορές αυτές. Με την εφαρμογή του μέτρου αυτού, το κράτος θα εισπράττει άμεσα το φόρο στον χρόνο που οι οικονομικές οντότητες είχαν την ωφέλεια (κέρδη), και θα εξαλειφθούν τα χρόνια

γραφειοκρατικά προβλήματα που η δημόσια διοίκηση προκαλεί στους φορολογούμενους και στους λογιστές με την υποβολή των φορολογικών δηλώσεων σε ασφυκτικές προθεσμίες.

- Όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι και λειτουργοί καθώς και όλοι οι πολιτικοί με τους αιρετούς, για το χρονικό διάστημα που υπηρετούν την χώρα, να έχουν περιορισμένες συνταγματικές ελευθερίες. Θα πρέπει να γίνει συνείδηση και νόμος ότι αυτοί που υπηρετούν εθελοντικά το κράτος, αλλά αμείβονται από αυτό, θα πρέπει να δέχονται και τους ανάλογους περιορισμούς. Επομένως, «Όλα τα οικονομικά συμφέροντα των δημοσίων υπαλλήλων, λειτουργών, πολιτικών και αιρετών να περιορίζονται εντός του Ελληνικού χώρου». Οποιαδήποτε οικονομικά συμφέροντα βρεθούν στο εξωτερικό, για τα ανωτέρω πρόσωπα και συγγενών αυτών έως Α' βαθμού, αυτά να κατάσχονται χωρίς διατυπώσεις και διοικητικές διαδικασίες.
- Άμεση δημιουργία Επιτροπής για την δημιουργία Ολοκληρωμένου Φορολογικού Συστήματος στη χώρα που θα καλύψει τις δημοσιονομικές ανάγκες για την επόμενη 20ετία. Η επιτροπή θα πρέπει να συγκροτηθεί από εξειδικευμένους επιστήμονες και η πρότασή τους θα πρέπει να αποτελέσει το 2ο σύνταγμα της χώρας με υποχρεωτική εφαρμογή από όλες τις κυβερνήσεις του τόπου, ενώ τροποποίησή του θα είναι δυνατή μόνο με πλειοψηφία των 2/3 της εκάστοτε Βουλής. Το ανωτέρω σχέδιο θα είναι μακροπρόθεσμο και σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ότι δύναται να σχεδιαστεί επιστημονική πρόταση για «Ολοκληρωμένο Φορολογικό Σύστημα» πριν γίνει έρευνα των Ελληνικών συνθηκών της αγοράς, δηλαδή πριν περάσει σημαντικός χρόνος επιστημονικής και τεχνικής εργασίας. Η σημερινή Βουλή θα πρέπει να προετοιμάσει το ανωτέρω σχέδιο και να νομοθετήσει σχετικά, με τέτοιο τρόπο που θα δεσμεύει θεσμικά και τα επόμενα κοινοβουλευτικά σώματα, ώστε να εξασφαλιστεί η εφαρμογή του μέτρου αυτού.

Επομένως, λύσεις υπάρχουν για όλα τα προβλήματα, αλλά απαιτείται η ύπαρξη τολμηρών προσώπων που θα τις γράψουν στο χαρτί. (Νίκος κλωθάκης, 2015)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 AHP (Analytical Hierarchy Process)

Ένα συχνό φαινόμενο της ανθρώπινης δραστηριότητας είναι η λήψη αποφάσεων. Αποφάσεις λαμβάνονται σε καθημερινή βάση τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Η πολυκριτήρια ανάλυση αποφάσεων έχει εξελιχθεί σε ένα σημαντικό ερευνητικό πεδίο στο χώρο της λήψης αποφάσεων, της διοικητικής επιστήμης και της επιχειρησιακής έρευνας. Είναι σημαντικό να χρησιμοποιούνται και να αναπτύσσονται μέθοδοι λήψης αποφάσεων τέτοιες ώστε να οδηγούν με ασφάλεια στη λήψη ορθολογικών αποφάσεων. Σε γενικές γραμμές η λήψη αποφάσεων είναι η επιλογή μιας λύσης μεταξύ εναλλακτικών προτάσεων που υπάρχουν στη διάθεσή μας. Όταν πρόκειται για προβλήματα πολλαπλών κριτηρίων, η λήψη αποφάσεων είναι μια διαδικασία και όχι η απλή ενέργεια επιλογής μιας λύσης μεταξύ διάφορων εναλλακτικών. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την καταγραφή των αποτελεσμάτων είναι η Μέθοδος της Αναλυτικής Ιεραρχικής προσέγγισης, γνωστής ως AHP ή η μέθοδος του T. Saaty.

Η διαδικασία αναλυτικής ιεραρχίας (AHP), είναι μια δομημένη τεχνική για την οργάνωση και την ανάλυση σύνθετων αποφάσεων, βασισμένη στα μαθηματικά και την ψυχολογία. Αναπτύχθηκε από τον Thomas L. Saaty τη δεκαετία του 1970. Ο Saaty συνεργάστηκε με τον Ernest Forman για να αναπτύξει το λογισμικό Expert Choice το 1983, και το AHP έχει μελετηθεί και τελειοποιηθεί από τότε. Αντιπροσωπεύει μια ακριβή προσέγγιση για τον ποσοτικό προσδιορισμό του βάρους των κριτηρίων απόφασης.

4.2 ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΑΗΡ

Το ΑΗΡ έχει ιδιαίτερη εφαρμογή στη λήψη ομαδικών αποφάσεων και χρησιμοποιείται σε όλο τον κόσμο σε μεγάλη ποικιλία καταστάσεων αποφάσεων, σε τομείς όπως η κυβέρνηση, οι επιχειρήσεις, η βιομηχανία, η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση.

Αντί να συνταγογραφήσει μια "σωστή" απόφαση, το ΑΗΡ βοηθά τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων να βρουν μια που ταιριάζει καλύτερα στον στόχο τους και στην κατανόηση του προβλήματος. Παρέχει ένα ολοκληρωμένο και ορθολογικό πλαίσιο για τη δομή ενός προβλήματος απόφασης, για την αναπαράσταση και την ποσοτικοποίηση των στοιχείων του, για τη συσχέτιση αυτών των στοιχείων με τους γενικούς στόχους και για την αξιολόγηση εναλλακτικών λύσεων.

Οι χρήστες του ΑΗΡ πρώτα αποσυνθέτουν το πρόβλημα των αποφάσεών τους σε μια ιεραρχία ευκολότερα κατανοητών υποπροβλημάτων, καθένα από τα οποία μπορεί να αναλυθεί ανεξάρτητα. Τα στοιχεία της ιεραρχίας μπορούν να σχετίζονται με οποιαδήποτε πτυχή του προβλήματος απόφασης - αισθητό ή άυλο, προσεκτικά μετρημένο ή χοντρικά εκτιμημένο, καλά ή κακώς κατανοητό - οτιδήποτε ισχύει για την απόφαση.

Μόλις δημιουργηθεί η ιεραρχία, οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων αξιολογούν συστηματικά τα διάφορα στοιχεία της συγκρίνοντάς τα μεταξύ τους δύο κάθε φορά, σε σχέση με την επίδρασή τους σε ένα στοιχείο από πάνω τους στην ιεραρχία. Κατά τη σύγκριση, οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων μπορούν να χρησιμοποιήσουν συγκεκριμένα δεδομένα για τα στοιχεία, αλλά συνήθως χρησιμοποιούν τις κρίσεις τους σχετικά με τη σχετική σημασία και σημασία των στοιχείων. Είναι η ουσία του ΑΗΡ ότι οι ανθρώπινες κρίσεις, και όχι μόνο οι υποκείμενες πληροφορίες, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εκτέλεση των αξιολογήσεων.

Το ΑΗΡ μετατρέπει αυτές τις αξιολογήσεις σε αριθμητικές τιμές που μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία και να συγκριθούν σε όλο το εύρος του προβλήματος. Για κάθε στοιχείο της ιεραρχίας προκύπτει μια αριθμητική βαρύτητα ή προτεραιότητα, επιτρέποντας διάφορα και συχνά ασύγκριτα στοιχεία να συγκρίνονται μεταξύ τους με ορθολογικό και συνεπή τρόπο. Αυτή η ικανότητα διακρίνει το ΑΗΡ από άλλες τεχνικές λήψης αποφάσεων.

Στο τελικό βήμα της διαδικασίας, υπολογίζονται αριθμητικές προτεραιότητες για καθεμία από τις εναλλακτικές λύσεις απόφασης. Αυτοί οι αριθμοί αντιπροσωπεύουν τη σχετική ικανότητα των εναλλακτικών λύσεων να επιτύχουν τον στόχο απόφασης, οπότε επιτρέπουν την άμεση εξέταση των διαφόρων τρόπων δράσης.

Αρκετές εταιρείες παρέχουν λογισμικό υπολογιστών για να βοηθήσουν στη χρήση της διαδικασίας. Ενώ μπορεί να χρησιμοποιηθεί από άτομα που εργάζονται σε απλές αποφάσεις, η Διαδικασία Αναλυτικής Ιεραρχίας (AHP) είναι πιο χρήσιμη όταν ομάδες ανθρώπων εργάζονται σε πολύπλοκα προβλήματα, ειδικά αυτά με υψηλά στοιχεία, που περιλαμβάνουν ανθρώπινες αντιλήψεις και κρίσεις, τα ψηφίσματα των οποίων έχουν μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Έχει μοναδικά πλεονεκτήματα όταν σημαντικά στοιχεία της απόφασης είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν ή να συγκριθούν, ή όταν η επικοινωνία μεταξύ των μελών της ομάδας παρεμποδίζεται από τις διαφορετικές ειδικότητες, ορολογίες ή προοπτικές τους. (Saaty, T.L. 1999)

Οι καταστάσεις απόφασης στις οποίες μπορεί να εφαρμοστεί το AHP περιλαμβάνουν:

- Επιλογή - Η επιλογή μιας εναλλακτικής από ένα δεδομένο σύνολο εναλλακτικών λύσεων, συνήθως όταν υπάρχουν πολλά κριτήρια απόφασης.
- Κατάταξη - Τοποθέτηση μιας σειράς εναλλακτικών με τη σειρά από τις περισσότερες έως τις λιγότερο επιθυμητές.
- Προτεραιότητα - Καθορισμός της σχετικής αξίας των μελών μιας σειράς εναλλακτικών λύσεων, σε αντίθεση με την επιλογή μιας ή απλής κατάταξής τους
- Κατανομή πόρων - Κατανομή πόρων μεταξύ ενός συνόλου εναλλακτικών λύσεων
- Συγκριτική αξιολόγηση-Συγκρίνοντας τις διαδικασίες του οργανισμού σας με εκείνες άλλων καλύτερων οργανισμών
- Διαχείριση ποιότητας - Αντιμετώπιση των πολυδιάστατων πτυχών της ποιότητας και της βελτίωσης της ποιότητας
- Επίλυση συγκρούσεων - Επίλυση διαφορών μεταξύ μερών με φαινομενικά ασύμβατους στόχους ή θέσεις

4.3 Η ΒΑΣΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΗΡ

Η δομή της μεθόδου ξεκινά διαχωρίζοντας το πρόβλημα σε μικρότερα κομμάτια και στη συνέχεια χρησιμοποιεί δυαδικές συγκρίσεις ώστε να καθορίσει τις προτεραιότητες σε κάθε ιεραρχία. Η ΑΗΡ βασίζεται ουσιαστικά σε τρεις αρχές (Κόλλια, 2012):

- **Αποσύνθεση:** Σύμφωνα με την αρχή της αποσύνθεσης για να κατασκευαστεί μια ιεραρχία, η οποία αποτελεί βασικό συστατικό της μεθόδου, πρέπει να εντοπιστούν τα βασικά στοιχεία του προβλήματος. Για τον εντοπισμό των στοιχείων αυτών είναι απαραίτητη η αποσύνθεση του προβλήματος σε επίπεδα με την μορφή δέντρου. Στο πρώτο επίπεδο του δέντρου βρίσκεται ο τελικός στόχος – απόφαση. Ακολουθείται από τα βασικά κριτήρια που επηρεάζουν την απόφαση στο δεύτερο επίπεδο, τα υποκριτήρια αυτών στο τρίτο και συνεχίζεται με ανάλογο τρόπο. Κάθε επίπεδο λοιπόν, είναι η αποσύνθεση του ακριβώς προηγούμενου. Με τον τρόπο αυτό το πρόβλημα, σπάει σε επιμέρους κομμάτια: γενικές έννοιες, οι οποίες είναι αβέβαιες, γίνονται πιο ειδικές και σαφείς. Στο τελευταίο επίπεδο του δέντρου παραθέτονται οι εναλλακτικές αποφάσεις.

- **Σχετικές συγκρίσεις:** Οι συγκρίσεις κατά ζεύγη που ακολουθούν την αποσύνθεση του προβλήματος, ποσοτικοποιούν την σημασία του κάθε κριτηρίου (ή υποκριτηρίου) στο εκάστοτε επίπεδο σε σχέση με το κάθε στοιχείο που συνδέεται στο ανώτερο ακριβώς επίπεδο. Μέσω των συγκρίσεων αυτών προκύπτουν οι πίνακες προτιμήσεων, οι οποίοι παρέχουν στη συνέχεια την εκτίμηση των σχετικών βαρών για κάθε κριτήριο (ή υποκριτήριο) και για κάθε εναλλακτική.

- **Σύνθεση των προτεραιοτήτων:** Τα σχετικά βάρη που υπολογίζονται μέσω των πινάκων προτιμήσεων υποδεικνύουν την σύνθεση των προτεραιοτήτων, η οποία οδηγεί εν συνεχεία στην κατασκευή της ιεραρχίας.

Η επίλυση προβλημάτων λήψης αποφάσεων στις πρόσφατες δεκαετίες αντιμετωπίζεται πλέον μέσα από την προσέγγιση των συστημάτων, κυρίως για προβλήματα που αφορούν τις κοινωνικές επιστήμες.

Η ιεραρχία είναι ένας ιδιαίτερος τύπος συστήματος, ο οποίος βασίζεται στην υπόθεση ότι οι οντότητες οι οποίες έχουν προσδιοριστεί μπορούν να ομαδοποιηθούν σε ασυνεχή – ασύνδετα σύνολα, με τις οντότητες της μιας ομάδας να επηρεάζουν μόνο μια άλλη ομάδα και να επηρεάζονται αντίστοιχα από μια μόνο άλλη ομάδα. Τα στοιχεία σε κάθε ομάδα – επίπεδο της ιεραρχίας υποθέτονται ότι είναι ανεξάρτητα.

Σύμφωνα με τον Saaty, το βασικό πρόβλημα σε μια ιεραρχία είναι η επιδίωξη εξαγωγής πληροφορίας και γνώσης στα υψηλότερα επίπεδα μέσω των αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στα επίπεδα και όχι απευθείας από τα στοιχεία που περιλαμβάνει κάθε επίπεδο. Σταδιακά έχουν εμφανιστεί πολλές μέθοδοι για την δόμηση συστημάτων σε ιεραρχίες, στις φυσικές και στις κοινωνικές επιστήμες και ιδίως, στη γενική θεωρία συστημάτων που σχετίζεται με τον σχεδιασμό και τον προγραμματισμό των κοινωνικών συστημάτων. Θεωρητικά η απλούστερη ιεραρχία είναι γραμμική, οδηγείται από το ένα επίπεδο στοιχείων σε κάποιο γειτονικό επίπεδο. Για παράδειγμα, σε μια κατασκευαστική εταιρεία υπάρχει ένα επίπεδο εργατών το οποίο επιβλέπεται από ένα επίπεδο εργοδηγών, το οποίο αντίστοιχα επιβλέπεται από τους επόπτες μηχανικούς και αυτοί από την διοίκηση, τον αντιπρόεδρο της εταιρείας και τελικώς τον πρόεδρο αυτής. Αυτή είναι μια απλή γραμμική ιεραρχία που αντιπροσωπεύει την δομή μιας τέτοιας εταιρείας. Μια μη γραμμική ιεραρχία θα περιείχε κύκλους, ένα υψηλότερο επίπεδο δηλαδή μπορεί να κυριαρχούνταν από κάποιο χαμηλότερο.

Στην μαθηματική θεωρία των ιεραρχιών ο Saaty και οι συνεργάτες του ανέπτυξαν μια μέθοδο για την αξιολόγηση της επιρροής του ενός επιπέδου σε ένα γειτονικό ανώτερο επίπεδο, μέσω της σύνθεσης των προτεραιοτήτων των στοιχείων του ενός επιπέδου συγκριτικά με κάθε στοιχείο του γειτονικού επιπέδου. Η σύνθεση αυτή αναπτύσσεται από κάτω προς τα πάνω μέσα σε μια ιεραρχία και αποτελεί ουσιαστικά τον κορμό της μεθόδου AHP. Τα στοιχεία του ενός επιπέδου συγκρίνονται ένα προς ένα με δυαδικές συγκρίσεις, βαθμολογείται σύμφωνα με την απόλυτη κλίμακα του Saaty η σχετική σημασία του ενός με βάση

το άλλο και έτσι προκύπτει η σύνθεση των προτεραιοτήτων, η οποία φανερώνει την επιρροή του ενός επιπέδου στο γειτονικό.

Τα πλεονεκτήματα των ιεραρχιών (Saaty, 1980):

- Η ιεραρχική αναπαράσταση ενός συστήματος είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική στο να περιγράψει πως οι αλλαγές των προτεραιοτήτων στα ανώτερα επίπεδα, επηρεάζουν τις προτεραιότητες των στοιχείων στα χαμηλότερα επίπεδα.
- Δίνουν λεπτομερείς πληροφορίες για την δομή και τη λειτουργία ενός συστήματος στα χαμηλότερα επίπεδα και παρέχουν μια συνολική εικόνα των παραγόντων και των σκοπών τους στα υψηλότερα επίπεδα. Επιπλέον, οι περιορισμοί στα στοιχεία ενός επιπέδου αντιπροσωπεύονται αποτελεσματικότερα στο αμέσως υψηλότερο επίπεδο, εξασφαλίζοντας ότι ικανοποιούνται. Για παράδειγμα, η φύση μπορεί να λαμβάνεται ως παράγοντας του οποίου ο στόχος να είναι η χρήση ενός συγκεκριμένου υλικού και να υπόκεινται σε ορισμένους νομούς ως περιορισμούς.
- Τα φυσικά συστήματα συντίθενται ιεραρχικά, δηλαδή μέσω μιας διαρθρωτικής κατασκευής χωρίζονται σε ενότητες – επίπεδα και τελικώς συνθέτονται οι ενότητες μεταξύ τους. Αυτά τα συστήματα εξελίσσονται αποτελεσματικότερα από αυτά που συντίθενται σαν σύνολο.
- Η ιεραρχίες ως συστήματα είναι σταθερά και ταυτόχρονα ευέλικτα. Σταθερά γιατί οι μικρές αλλαγές έχουν μικρή επίδραση και ευέλικτα γιατί οι προσθήκες σε μια καλά δομημένη ιεραρχία δεν διαταράσσουν την απόδοση της ως σύστημα.

Στην πράξη δεν υπάρχει καθορισμένη διαδικασία για την παραγωγή των στόχων, των κριτηρίων και των εναλλακτικών ενεργειών που πρέπει να περιλαμβάνονται σε μια ιεραρχία ή ακόμη και σε ένα γενικότερο σύστημα. Εξαρτάται από το τι στόχους έχει επιλέξει ο καθένας για την αποσύνθεση της πολυπλοκότητας του συστήματος. (Κόλλια, 2012)

4.4 ΕΡΕΥΝΑ

Με βάση την συγκεκριμένη μέθοδο που είπαμε και προηγουμένως αποφασίσαμε να πραγματοποιήσουμε μια έρευνα που βασίστηκε σε επιλεγμένες ομάδες πολιτών για τα αίτια φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Η έρευνα βασίστηκε σε κριτήρια και υποκριτήρια όπου οι ομάδες που επιλέχθηκαν ήταν οι λογιστές, επιχειρηματίες και εφορικοί του νομού Κυκλάδων στον Δήμο Πάρου .

Οι επιμέρους στόχοι της έρευνάς μας είναι:

1. να εντοπιστούν ποια είναι τα σημαντικότερα κριτήρια ως αιτία φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής.
2. Να εντοπιστούν τα λιγότερο σημαντικά κριτήρια.
3. Να διαπιστωθούν ποια είναι τα σημαντικότερα υποκριτήρια.
4. Να ερευνηθούν τα λιγότερο σημαντικά υποκριτήρια.
5. Να διερευνηθούν εάν οι ομάδες που παίρνουν μέρος στην έρευνά μας συμφωνούν ως προς τη σημαντικότητα τόσο των κριτηρίων όσο και των υποκριτηρίων.

4.5 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η διαδικασία της έρευνας αφορούσε ένα ερωτηματολόγιο με κριτήρια και υποκριτήρια όπου δόθηκε έτοιμο απο τον επιβλέποντα καθηγήτη της παρούσας πτυχιακής εργασίας κ. Μιχάλη Διακομιχάλη . Πιο συγκεκριμένα το ερωτηματολόγιο αυτό τελικά συμπληρώθηκε από 30 επιχειρηματίες, από 30 λογιστές απο 2963 επιχειρήσεις και 40 λογιστικά γραφεία αντίστοιχα που υπάρχουν στον Δήμο Πάρου, ενώ απο 15 ερωτηματολόγια δόθηκαν στην ΔΟΥ Πάρου απο αντίστοιχο αριθμό εφοριακών. Δηλαδή το ποσοστό του δείγματος κυμάνθηκε σε 0,01% για τις Επιχειρήσεις, 75% για τα Λογιστικά γραφεία και 100% για τους εφοριακούς. Ο σκοπός για τον οποίο πραγματοποιήθηκε η έρευνα είναι να διαπιστωθούν ποια είναι τα βασικότερα κριτήρια αλλά και τα υποκριτήρια που θεωρούν συγκεκριμένες ομάδες πολιτών ότι είναι αιτίες φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής.

1. Στην πρώτη σελίδα αναφέρονται το θέμα, τα κριτήρια και τα υποκριτήρια.
2. Στη δεύτερη σελίδα δίνονται εξηγήσεις για τον τρόπο συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου και η κλίμακα της σχετικής σημαντικότητας.
3. Στη συνέχεια ακολουθούν τα υποκριτήρια που πρέπει να συγκριθούν από τους Λογιστές.
4. Στην τελευταία σελίδα δίνονται επεξηγήσεις για τη χρήση του ερωτηματολογίου ότι δηλαδή αυτό θα χρησιμοποιηθεί μόνο για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας. Επίσης αναφέρονται τα στοιχεία του επιβλέποντα καθηγητή, τα στοιχεία του φοιτητή και το τμήμα στο οποίο ανήκει.

4.5.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

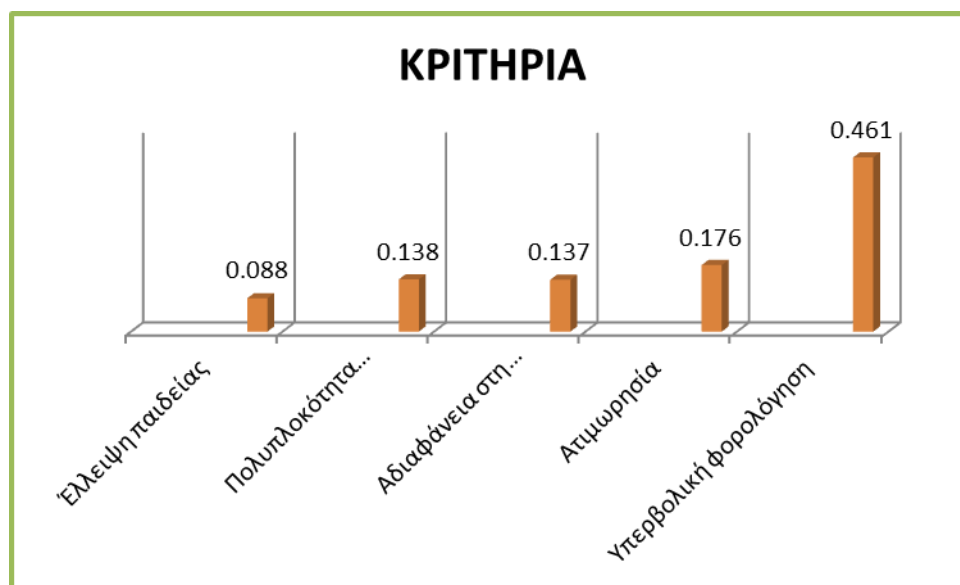
Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε στηρίχθηκε σε ένα ερωτηματολόγιο όπου η κύρια δομή του είναι πέντε σημαντικά κριτήρια :

- Η **Υπερβολική Φορολόγηση**, όπου είναι ένα από τα σημαντικότερα αίτια της μεγάλης φοροδιαφυγής που επικρατεί στην Χώρα μας. Είναι γεγονός ότι είμαστε ένα κράτος με τις περισσότερες φοροεπιβαρύνσεις από κάθε άλλη ανεπτυγμένη Χώρα. Τα υποκριτήρια που υπάγονται στην Υπερβολική φορολόγηση είναι :
 1. Υψηλοί συντελεστές Φορολόγησης
 2. Τεκμήρια φορολόγησης
 3. Επιπλέον των τακτικών φόροι, Περαιώση
 4. Άδικη Φορολογική κλίμακα
- Η **Πολυπλοκότητα της Νομοθεσίας** είναι ακόμα ένα αίτιο βαρύτητας όπου οφείλεται στις συχνές αλλαγές της Νομοθεσίας, τις διαφορές στον ΦΠΑ ανάλογα με την περιοχή και στην απρόβλεπτη μεταχείριση των επιχειρήσεων από τις αρχές. Τα υποκριτήρια που υπάγονται σε αυτό το κριτήριο είναι ;
 1. Συχνές αλλαγές νομών και μη εφαρμογής τους
 2. «Παράθυρα» σε νομούς ή «Νόμιμες» απαλλαγές
 3. Άγνοια ισχυόντων φορολογικών εγκυκλίων
 4. Γραφειοκρατία

- Η **Αδιαφάνεια στη διαχείριση δημοσίων εσόδων** ένα άλλο αίτιο σημαντικό όπου ο κάθε πολίτης και επιχειρηματίας δεν γνωρίζει την δημόσια ροή εσόδων εξόδων του κρατούς.
 1. Σπάταλη Δημόσιου χρήματος
 2. Δωροδοκία-Χρηματισμός («μίζα»)
 3. Κακή διαχείριση
 4. Μη Απολογισμός διαχείρισης
- Η **Ατιμωρησία** είναι ένα συχνό φαινόμενο στην Χώρα μας σε όλους τους τομείς και συγκεκριμένα στην οικονομία με κάθε είδους αθέμιτο τρόπο.
 1. Ελαφριές ποινές, μείωση ποινής
 2. Εξαγορά-Χρηματισμός («φακελάκι»)
 3. Παραγραφή, Φορολογική «αμνηστία»
- Τελευταίο κριτήριο η **Έλλειψη Παιδείας**, που παίζει καθοριστικό ρόλο για την φοροδιαφυγή στο τι αντίληψη έχει ο κάθε φορολογούμενος πολίτη και στο πως θα είναι φορολογικά έντιμος.
 1. Επιχειρηματική ηθική
 2. Φορολογική συνείδηση
 3. Μορφωτικό επίπεδο
 4. Κουλτούρα φορολογούμενων

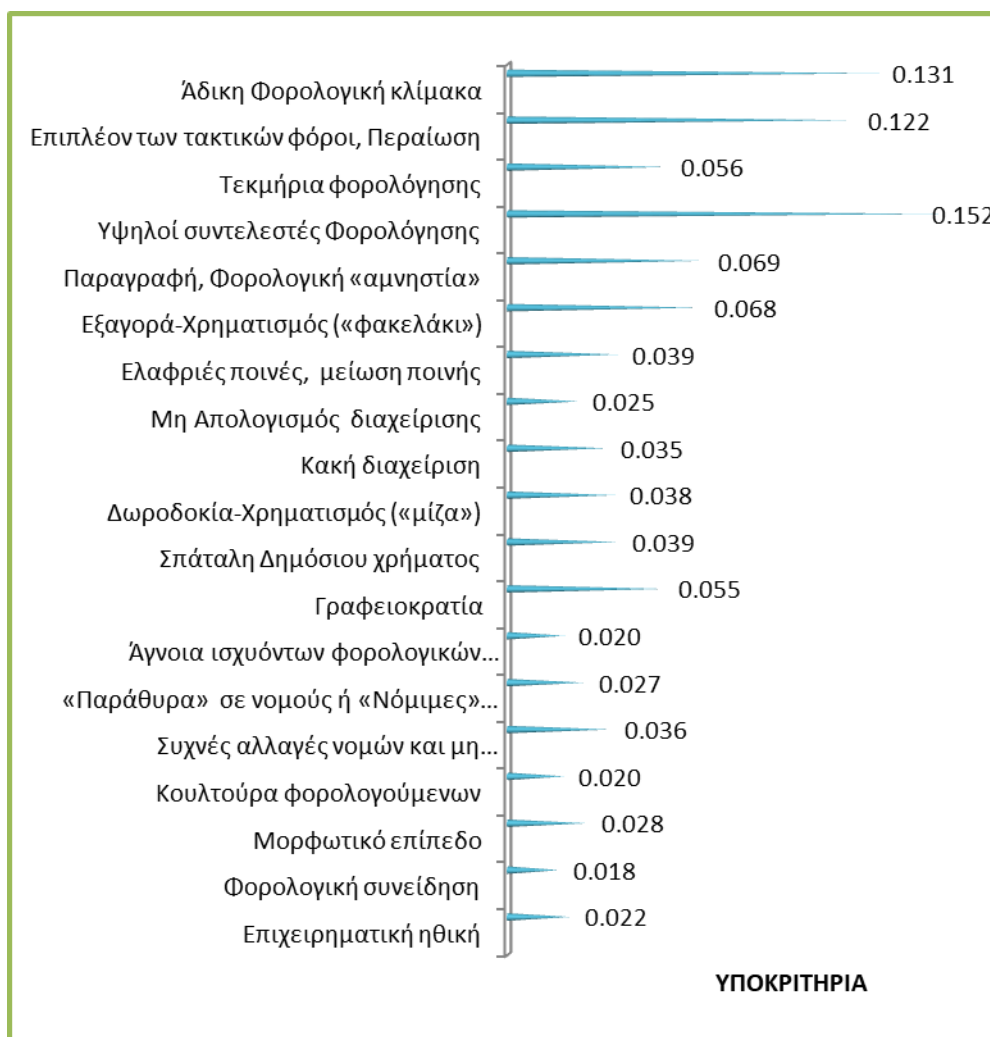
4.6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην υποενότητα αυτή θα προσθέσουμε και θα αναλύσουμε τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε. Καθώς επίσης, θα γίνει και σύγκριση μεταξύ των ομάδων.

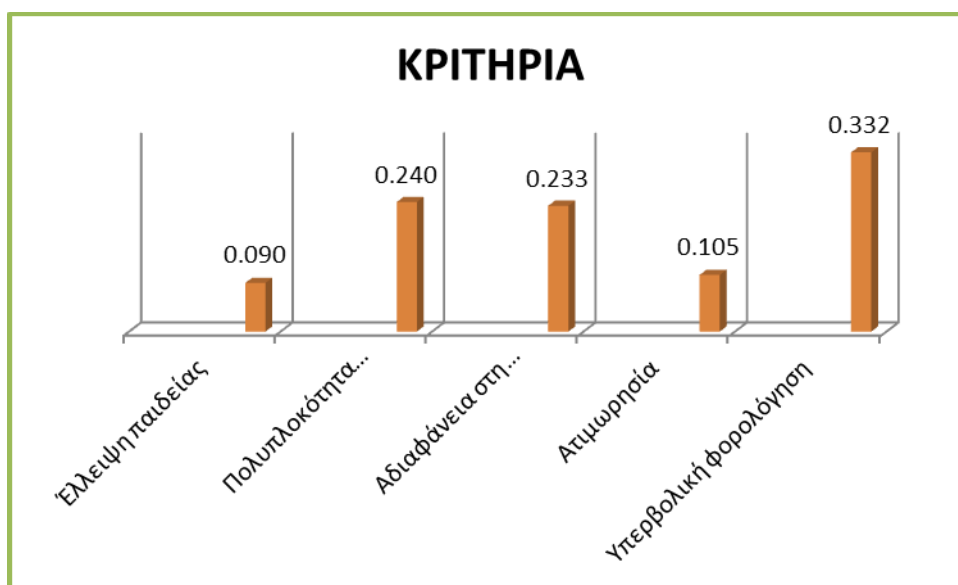
Διάγραμμα 4.1 : Αποτελέσματα Κριτηρίων Επιχειρηματιών

Στο διάγραμμα 4.1 αντικρίζουμε πως οι επιχειρηματίες της Πάρου στον Νομό Κυκλάδων ως πιο σημαντικό κριτήριο έχουν την υπερβολική φορολόγηση με 0,461. Στην δεύτερη θέση έρχεται αρκετά χαμηλότερα η ατιμωρησία με 0.176 ενώ 3^η και 4^η θέση καταλαμβάνει με σχεδόν ίδια βαρύτητα η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας και η αδιαφάνεια στη διαχείριση δημοσίων εσόδων με 0.138 και 0.137 αντίστοιχα. Στην τελευταία θέση κατά σειρά σημαντικότητας έρχεται η έλλειψη παιδείας με 0.088 .

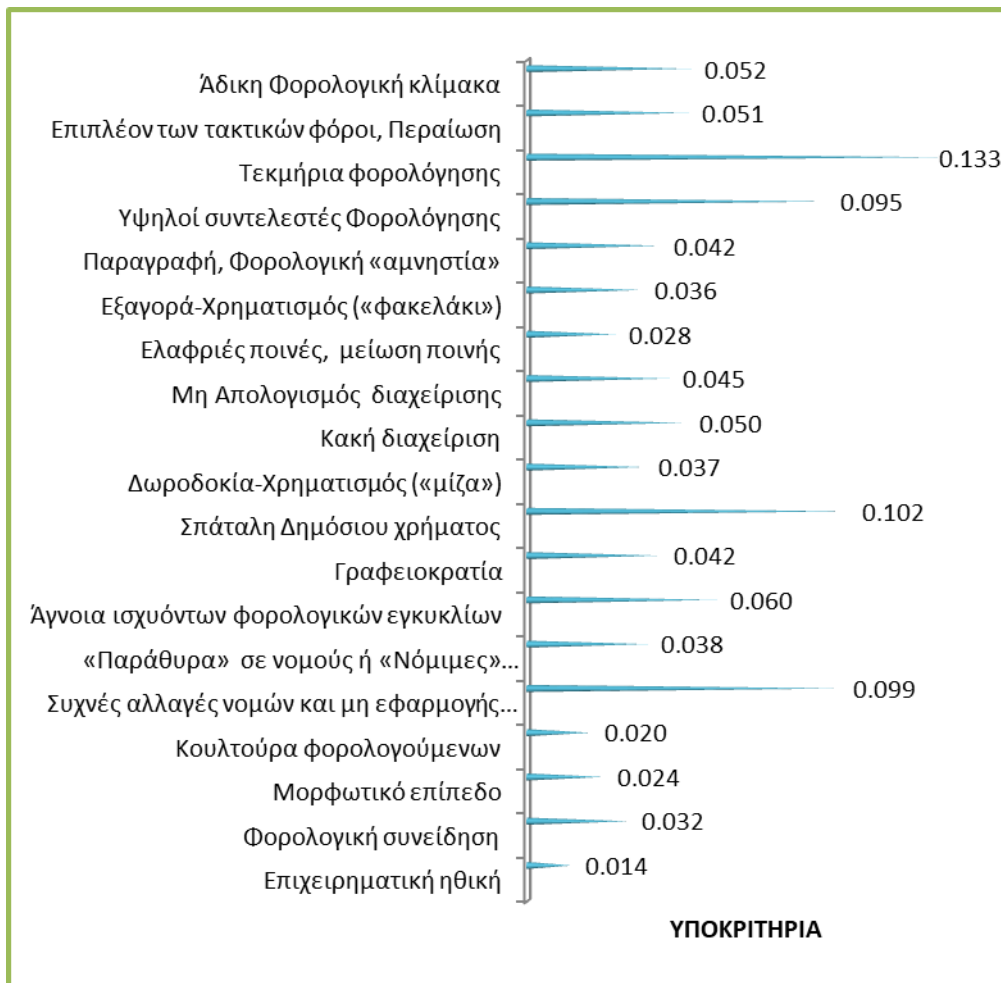
Διάγραμμα 4.2 : Αποτελέσματα Υποκριτηρίων Επιχειρηματιών

Το σημαντικότερο υποκριτήριο για τους επιχειρηματίες είναι οι Υψηλοί Συντελεστές Φορολόγησης ενώ ακολουθούν στην δεύτερη και τρίτη θέση κατά σειρά σημαντικότητας η Άδικη Φορολογική Κλίμακα και το υποκριτήριο τακτικοί φόροι, περαιώση σε βαρύτητα 0,131 και 0,122 αντίστοιχα . Τα 3 πρώτα υποκριτήρια που καταλαμβάνουν την πρωτιά ανήκουν στο κριτήριο της υπερβολικής φορολόγησης. Από τη άλλη πλευρά στην τελευταία θέση σημαντικότητας την έχει η φορολογική συνείδηση με 0.018 όπου ανήκει στο κριτήριο έλλειψη παιδείας. Αμέσως μετά και σε μικρές αποστάσεις από 0.020 μέχρι 0.028 βρίσκονται 6 υποκριτήρια. Πιο συγκεκριμένα στο 0.020 είναι η κουλτούρα φορολογούμενων, άγνοια ισχυόντων φορολογικών εγκυκλίων, ενώ με 0.022 είναι η επιχειρηματική ηθική, με 0.025 ο μη απολογισμός διαχείρισης, με 0.027 «Παράθυρα» σε νομούς ή «Νόμιμες» απαλλαγές και με 0.028 το μορφωτικό επίπεδο . (Διαγ.4.2)

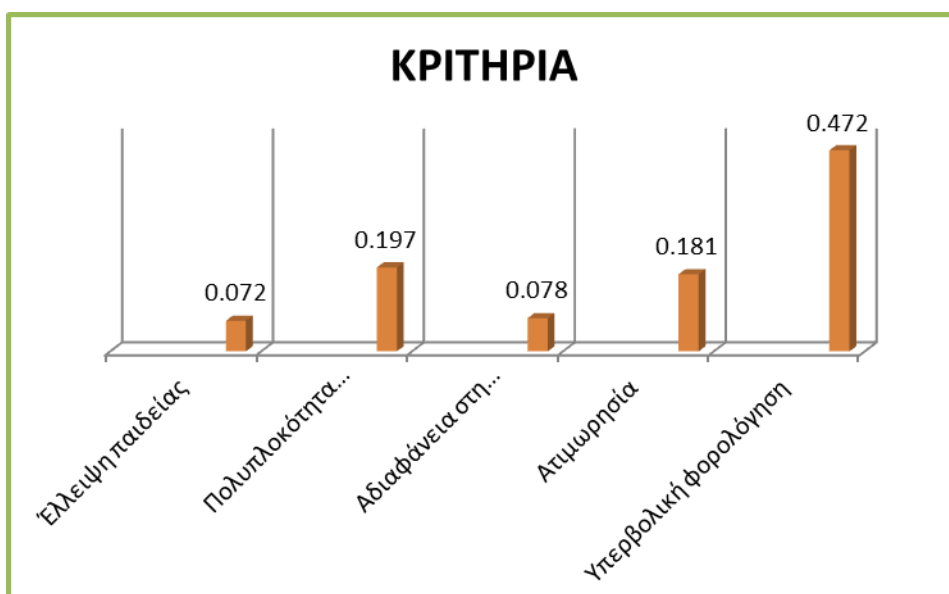
Διάγραμμα 4.3 : Αποτελέσματα Κριτηρίων Λογιστών

Στην συνέχεια βλέπουμε τα αποτελεσματα της ερευνας απο τους λογιστες. Σε αυτά αντικρίζουμε όπως και στο προηγούμενο διάγραμμα των επιχειρηματιών έτσι και στους λογιστές το πιο σημαντικό κριτήριο είναι η υπερβολική φορολόγηση με βαρύτητα 0.332 , ενώ στη δεύτερη θέση αυτή την φορά έρχεται η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας με 0.240. Ακολουθεί 3^ο η αδιαφάνεια στην διαχείρηση δημοσίων εσόδων με ελάχιστη διαφορά στο 0.233 και στις δύο τελευταίες θέσεις είναι με 0.105 η ατιμωρησία και με 0.090 η έλλειψη παιδείας. (Διαγ. 4.3)

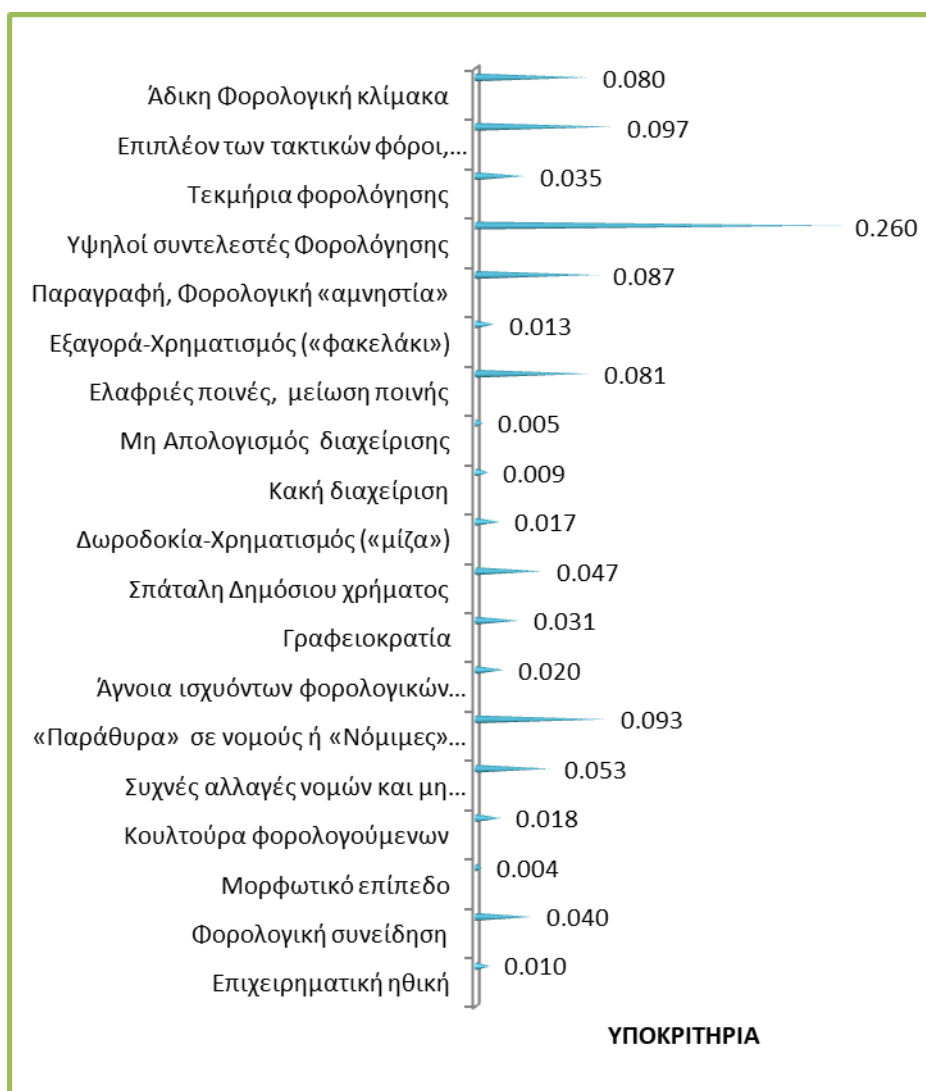
Διάγραμμα 4.4 : Αποτελέσματα Υποκριτηρίων Λογιστών

Από την πλευρά των υποκριτηρίων για τους λογιστές βλέπουμε πως τον μεγαλύτερο συντελεστή τον έχουν τα τεκμήρια φορολόγησης με 0.133. Στην 2^η και 3^η θέση είναι η σπατάλη δημοσίου χρήματος και Συχνές αλλαγές νομών και μη εφαρμογής τους με 0.102 και 0.099 αντίστοιχα ,ενώ ακολουθεί με ελάχιστη διαφορά στην 4^η θέση με 0.095 οι υψηλοί συντελεστές φορολόγησης. Το 1^ο υποκριτήριο κατά σειρά σημαντικότητας ανήκει στο κριτήριο υπερβολική φορολόγηση, το 2^ο στην αδιαφάνεια στη διαχείριση δημοσίων εσόδων και το 3^ο στην πολυπλοκότητα νομοθεσίας. Στην τελευταία θέση σημαντικότητας για τους λογιστές είναι η επιχειρηματική ηθική με 0.014 που ανήκει στο κριτήριο έλλειψης παιδείας ενώ με μικρή διαφορά είναι η κουλτούρα φορολογούμενου με 0.020 και το μορφωτικό επίπεδο με 0.024.

Διάγραμμα 4.5 : Αποτελέσματα Κριτηρίων Εφοριακών

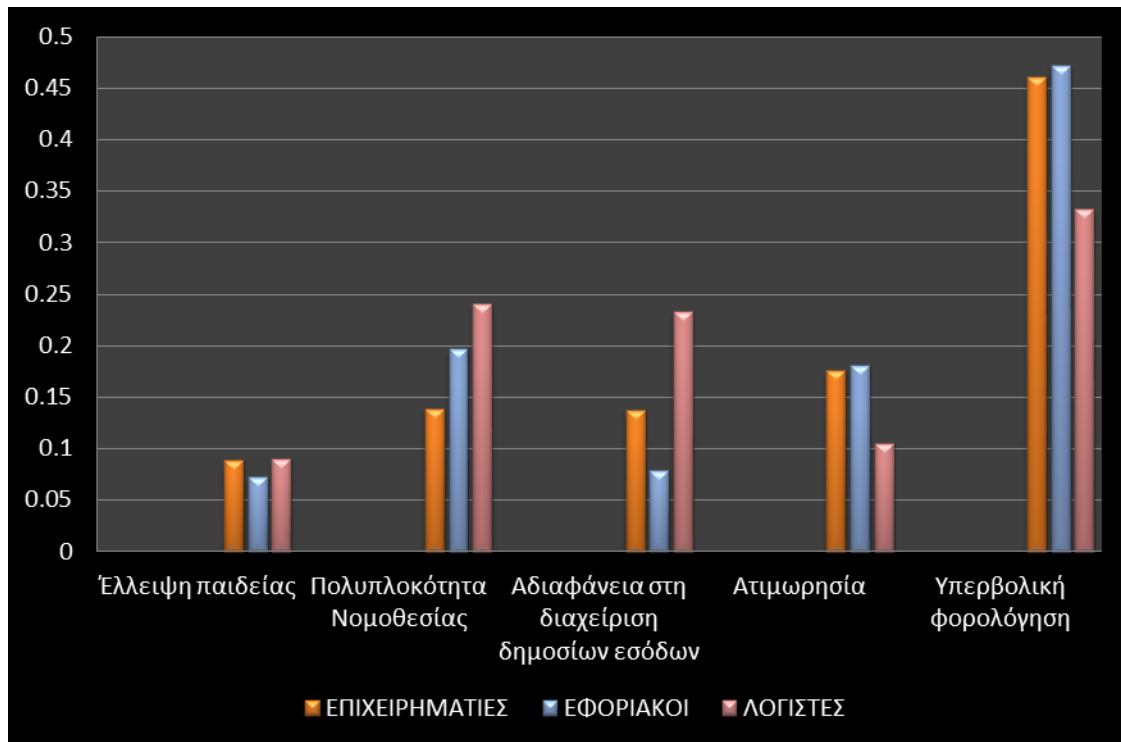
Η τρίτη και τελευταία ομάδα κριτηρίων που θα αναλύσουμε είναι αυτή των εφοριακών. Όπως και στις δύο προηγούμενες ομάδες έτσι και σε αυτήν αντικρίζουμε πως η υπερβολική φορολόγηση είναι το πιο σημαντικό κριτήριο με 0.472. Αμέσως μετά είναι η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας με 0.197 ενώ ακολουθεί η ατιμωρησία με 0.181 και η αδιαφάνεια στην διαχείριση δημοσίων εσόδων με 0.078. Τέλος ουραγός με πολύ μικρή διαφορά είναι η έλλειψη παιδείας με 0.072 .

Διάγραμμα 4.6 : Αποτελέσματα Υποκριτηρίων Εφοριακών

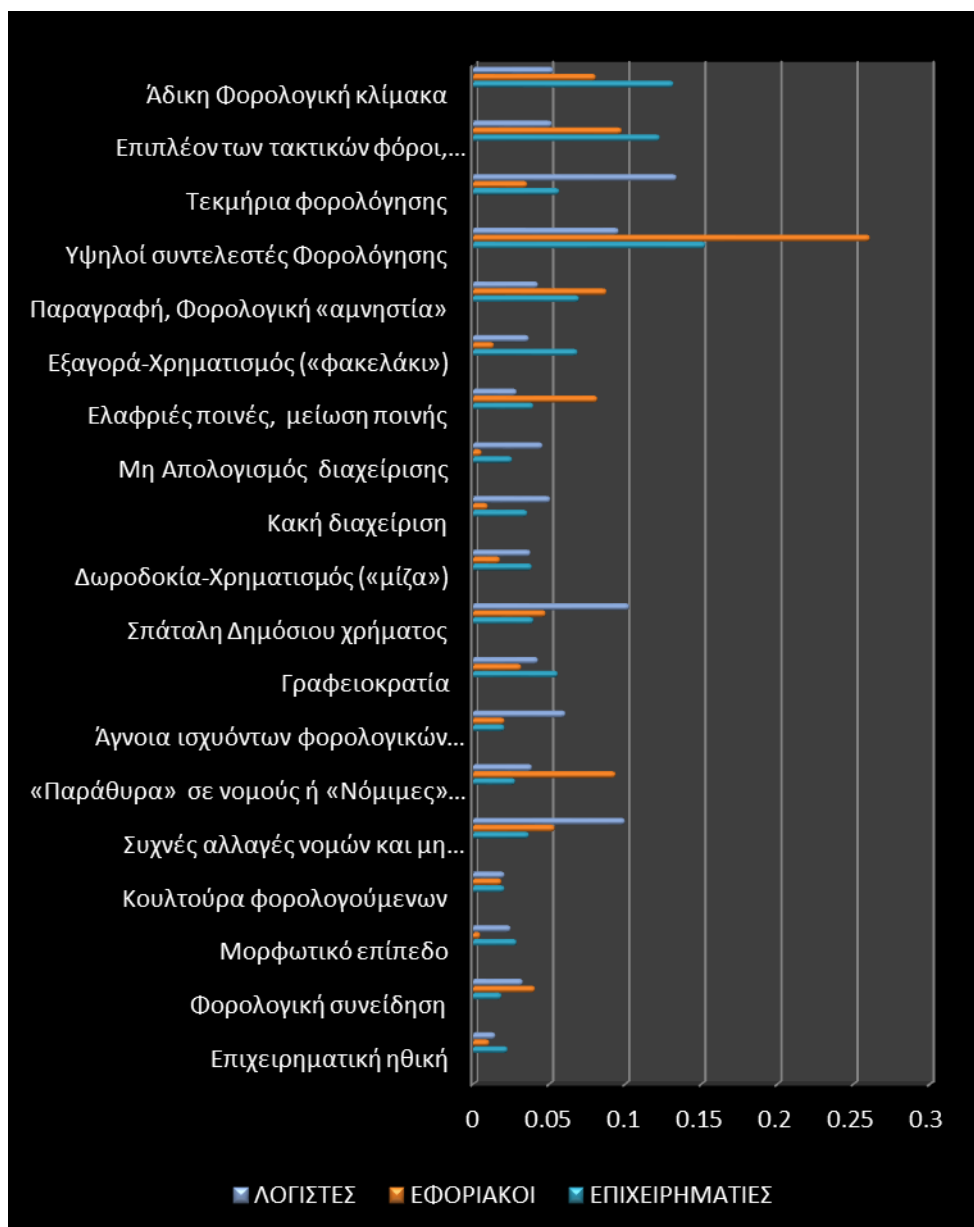
Στο τελευταίο διάγραμμα έχουμε τα αποτελέσματα των υποκριτηρίων από τους εφοριακούς. Το πιο σημαντικό υποκριτήριο είναι οι υψηλοί συντελεστές φορολόγησης με 0.260 όπου ανήκει στο κριτήριο υπερβολική φορολόγηση. Στην δεύτερη θέση έρχεται το υποκριτήριο Επιπλέον των τακτικών φόροι, Περαιώση με 0.097 ενώ ακολουθεί «Παράθυρα» σε νομούς ή «Νόμιμες» απαλλαγές με 0.093 όπου ανήκει στην πολυπλοκότητα της νομοθεσίας. Με ελάχιστη διαφορά στην 4^η θέση με 0.087 είναι η Παραγραφή, Φορολογική «αμνηστία» που ανήκει στην ατιμωρησία. Στην τελευταία θέση με 0.004 βρίσκεται το μορφωτικό επίπεδο ένω λίγο πιο πάνω με 0.010 είναι η επιχειρηματική ηθική όπου και τα δυο συγκαταλέγονται στην Έλλειψη Παιδείας.

4.7 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

Διάγραμμα 4.7 : Σύγκριση Κριτηρίων Επιχειρηματιών, Λοφιστών και Εφοριακών

Στο συγκεκριμένο διάγραμμα (4.7) θα αντικρήσουμε από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε την σύγκριση των τριών ομάδων. Πρώτα από όλα βλέπουμε πως το σημαντικότερο κριτήριο και για τις τρεις ομάδες με μεγάλη διαφορά από τα άλλα είναι η Υπερβολική Φορολόγηση ενώ σχεδόν στο ίδιο όριο είναι οι επιχειρηματίες, εφοριακοί (0.461,0.472) και περίπου στις 0.100 μονάδες πιο χαμηλά είναι οι Λογιστές (0.332). Στην συνέχεια, στην 2^η θέση σημαντικότητας έρχεται η Πολυπλοκότητα της Νομοθεσίας με αρκετή διαφορά από την πρώτη θέση σε Λογιστές,εφοριακούς και επιχειρηματίες(0.24,0.197,0.138) κατά σειρά. Στην 3^η θέση έρχεται η ατιμωρησία με σχεδόν ίδιο ποσοστό στους Εφοριακούς και Επιχειρηματίες(0.181,0.178) αλλά με αρκετή διαφορά προς τα κάτω οι Λογιστές(0.105) ενώ με ελάχιστη διαφορά στην 4^η με μεγάλες διαφορές ανάμεσα στις ομάδες κατατάσσεται το κριτήριο της αδιαφάνειας στην διαχείριση δημοσίων εσόδων. Τέλος, στην τελευταία θέση σημαντικότητας με διαφορά από όλα τα κριτήρια είναι η Έλλειψη Παιδείας όπου συμφωνούν όλοι. Καθώς επίσης έχουν ισορροποιημένη βαθμολογία και οι τρεις ομάδες των Λογιστών, επιχειρηματιών και Εφοριακών κατά σειρά (0.09,0.088,0.072).

Διάγραμμα 4.8 : Σύγκριση Υποκριτηρίων Λογιστών, Εφοριακών και επιχειρηματιών

Στο τελευταίο διάγραμμα (4.8) θα δούμε την σύγκριση των υποκριτηρίων μεταξύ των τριών ομάδων. Όπως θα αντικρίσουμε το πιο σημαντικό υποκριτήριο είναι οι Υψηλοί Συντελεστές Φορολόγησης όπου κατά κύριο λόγο συμφωνούν οι Εφοριακοί και Επιχειρηματίες με τους Εφοριακούς να έχουν κυριαρχική διαφορά από όλα τα υποκριτήρια με 0.260 και οι επιχειρηματίες με 0.152, ενώ για τους Λογιστές το πιο σημαντικό υποκριτήριο είναι τα Τεκμήρια Φορολόγησης. Το λιγότερο σημαντικό υποκριτήριο είναι το Μορφωτικό Επίπεδο για τους Εφοριακούς, η Φορολογική Συνείδηση για τους επιχειρηματίες και για τους Λογιστές η Επιχειρηματική Ηθική.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η μελέτη του φαινομένου της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής είναι ένα πρόβλημα διαχρονικό και αφορά όλα τα κράτη πόσο μάλλον το δικό μας όπου μετά την οικονομική κρίση του 2010 έχει αυξηθεί υπερβολικά πολύ. Σύμφωνα με μελέτες είναι ένα φαινόμενο που δεν μπορεί να σταματήσει να υπάρχει παρά μόνο να ελατωθεί ή να περιοριστεί.

Με βάση μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί έχει διαπιστωθεί πως τα διαφυγόντα κέρδη από την φοροδιαφυγή στα φυσικά πρόσωπα κυμαίνονται από 1.9% έως 4.7% του ΑΕΠ ετησίως ενώ στα Νομικά πρόσωπα τα διαφυγόντα κέρδη είναι 0.15% του ΑΕΠ. Από την φοροδιαφυγή στο ΦΠΑ εκτιμάται χάνουμε 3.5% του ΑΕΠ. Πιο συγκεκριμένα με νούμερα προσδιορίζεται η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα στα 11 με 16 δις. Ευρώ τον χρόνο δηλαδή 6% με 9% του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με την έρευνα λόγω της μεγάλης αύξησης φοροδιαφυγής την τελευταία δεκαετία έχει γίνει μεγάλη αναβάθμιση και αναδιάρθρωση στους ελεγκτικούς μηχανισμούς τόσο σε ανθρώπινο δυναμικό όσο και σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες για τον περιορισμό και την μείωση της.

Μία από τις κυριότητες αιτίες για την ύπαρξη και την ανάπτυξη της φοροδιαφυγής είναι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος. Πολλοί είναι αυτοί που τονίζουν ότι πρέπει να απλοποιηθεί γιατί ένα πολύπλοκο σύστημα οδηγεί στην αύξηση παραβατικότητας των πολιτών και των επιχειρηματιών. Επίσης, συμπεραίνουμε ότι εξήσου αύξηση στα φαινόμενα αυτά παρατηρείται αυξάνονται συνεχώς οι φόροι και οι ασφαλιστικές εισφορές στους Έλληνες πολίτες.

Από την άλλη πλευρά άλλες μελέτες όπως είναι λογικό δείχνουν ότι οι φορολογούμενοι είναι πιο ηθικοί απέναντι στο κράτος όταν καταβάλλουν τους φόρους που τους αναλογούν και ως ανταπόδοση από αυτό να δέχονται καλύτερες ποιότητας υπηρεσίες. Επομένως, με ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα υπάρχει η πεποίθηση των πολιτών πως θα περιοριστεί η φοροδιαφυγή.

Άλλες έρευνες δείχνουν ότι οι φοροδιαφεύγοντες καταφεύγουν στη φοροδιαφυγή καθώς υπάρχει μικρή πιθανότητα να εντοπιστούν από τις φοροελεγκτικές αρχές.

Τέλος από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Πάρο στον Νομό Κυκλάδων ανάμεσα σε Επιχειρηματίες, Λογιστές και εφοριακούς διαπιστώθηκε ότι το πιο σημαντικό κριτήριο και για τις τρεις ομάδες είναι η Υπερβολική Φορολόγηση ενώ ως το λιγότερο σημαντικό για την Φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή είναι η Έλλειψη Παιδείας όπου και εκεί αντίστοιχα συμφωνούν όλοι.

Από την άλλη πλευρά στα υποκριτήρια που μελετήθηκαν βλέπουμε μεγάλες διακυμάνσεις. Όπως προέκυψε από την έρευνα για τους επιχειρηματίες και εφοριακούς το πιο σημαντικό υποκριτήριο είναι οι Υψηλοί Συντελεστές Φορολόγησης ενώ για τους Λογιστές αυτό είναι 4^ο κατά σειρά σημαντικότητας. 1^ο για τους Λογιστές είναι το υποκριτήριο τεκμήρια φορολόγησης όπου όπως αυτό έτσι και το προηγούμενο πιο σημαντικό υποκριτήριο για της άλλες ομάδες ανήκουν στο κριτήριο Υπερβολική Φορολόγηση που είναι το πιο σημαντικό αίτιο για αυτές.

Ως προς το λιγότερο σημαντικό υποκριτήριο για τους επιχειρηματίες είναι η Φορολογική Συνείδηση, για τους Λογιστές η Επιχειρηματική Ηθική και για τους εφοριακούς το Μορφωτικό Επίπεδο όπου και τα τρία ανήκουν στην Έλλειψη Παιδείας που είναι εξίσου το πιο λιγότερο σημαντικό κριτήριο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γεωργαντάς, Β., (1995). Τα δημόσια οικονομικά και η ελληνική οικονομική νομοθεσία κατά Gaston Jeze, Αθήνα: Εστία.
- Τάτσος Ν., (1987), «Παραοικονομία και Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Μανεισιώτης Μ., (1991), «Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, τα δημόσια οικονομικά στην Ελλάδα, το οικονομικό».
- Κανελλόπουλος, Κώστας Ν (1995), «παραοικονομία και φοροδιαφυγή: μετρήσεις και οικονομικές επιπτώσεις», Αθήνα
- Διακομιχάλης Μ (2019), ΑΙΤΙΕΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: Έρευνα σε Εφοριακούς, Επιχειρηματίες και Λογιστές. Εκδόσεις ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΑ, Αθήνα
- Σελλάς Σ. (1989) , Το ελληνικό φορολογικό σύστημα , Εκδόσεις Παπαζήση
- Saaty, T. (1980). Multicriteria Decision Making: The Analytic HierarchyProcess, McGraw-Hill, New York.
- Saaty, T.L. (1999). The Seven Pillars of the Analytic Hierarchy Process, August,ISAHP, Kobe Japan.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- https://www.dianeosis.org/wpcontent/uploads/2017/03/Tax_Evasion_diaNEOsis_Upd_17_03_2017.pdf
- https://www.dianeosis.org/2016/06/tax_evasion_in_greece/
- <http://www.enikonomia.gr/my-money/163567,poia-adikimata-forodiafygis-mas-stelnoun-sti-fylaki.htm>
- <https://www.fortunegreece.com/article/nei-elegktiki-michanismi-kata-tis-forodiafigis-apo-tin-aaade/>
- <https://www.fpress.gr/oi-eidikoi/story/57116/aitia-kai-synepeies-tis-forodiafygis>
- <https://el.wikipedia.org/>
- <https://www.capital.gr/tax/3599448/eforia-elegxoi-sta-timologia-meso-mydata>
- <https://euretirio.com/forodiafygi/>
- <https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=189502>
- <https://www.fortunegreece.com/article/nei-elegktiki-michanismi-kata-tis-forodiafigis-apo-tin-aaade/>